

zeruko ARGIA

1977-Ekaina-5 - XL garren urtea 741 zenbakia - 35 pezta

**hauteskundeen
itolarria**

1977 auteskunde orokorrak

Euskal Sozialista Biltzarrea

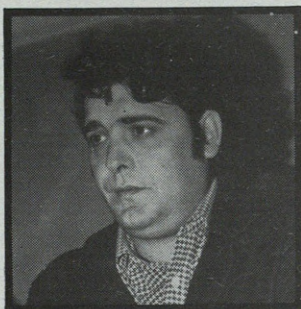
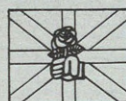
ESB

Gipuzkoako

Diputadutarako

Doy mi voto a la candidatura presentada por:

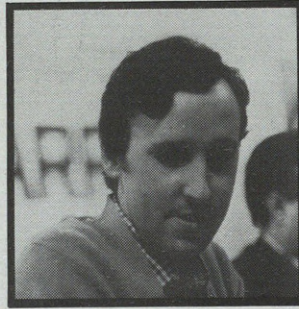
PARTIDO SOCIALISTA VASCO - EUSKAL SOZIALISTA BILTZARREA (E. S. B.)

GREGORIO ETXABE

KEPA ANABITARTE

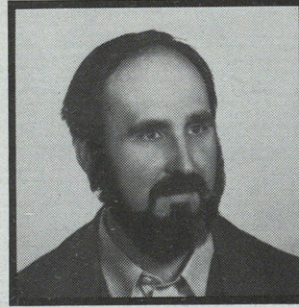
ALBERTO ZUAZUA

JESUS LARRAÑAGA

MARIA CRUZ IRIARTE

PELLO ERAZQUIN

JOSE ANTONIO AYESTARAN

EDUARDO ARTAMENDI

ANTTON SOROA

Gure sindikalgintza eta gure sozialismoaren alde

Partido Socialista Vasco-ESB
Gure sozialismoa

hauteskun - deen itolarria

non zer

Neokapitalismoa, aberria eta	estatalistak	3-4
Molukarrak burrukan		7
Bortxa eta estatu modernoa		12-13
Presoak kanporatzeko ika		
mikak		16-17
Euskal antzerki taldeen		
biltzarrea		22-23

Maiatzak 31. Eguraldi goibela. Hil osoa euritsua. Politika giroan trumotsua. Beste 15 egun goibel eta trumotsu falta zaizkigu hauteskundeetarako. 40 urtetako diktadura kiskalgarriak demokrazi bide al-dapatsua eta labaina behar zuen nahitaez.

Odol artean, herriaren gorrotoz, sortu eta iraun duen larderia eta jauntxokeriak bazterra jo du. Ezin du gehiago iraun. Eta larderiaren eta jauntxokeriaren seme diren Suárez eta erregetzak herriaren abegia eta oniritzia behar dituzte beren agintea sendotzeko. Herriak benetan gorrotatzen zuen odol jariozko diktadura basa hartan onarriturik oso kolokan dute beren aginpidea.

Kosta ahala kosta, hauteskundeak egin behar dira lehen bait lehen. Bestela pikotara joan daiteke dena. Hauteskundeak egiteko hainbat demokrazia bakarrik behar da, ez gehiago eta ez gutxiago. Gutxiago ahal bada. PCE legeztatzea beharrezkoa zen hauteskundeak izateko. Baina ezkerdiko alderdiak legez kanpo geratu dira.

Amnistia osoa eskatzen zuen Euskal Herriak, benetan eta ozenki gainera. Diktaduraren semeentzat gehiegi zen, ordea. Kostata eta euskal lurra behin eta berriz odolgorrituz ateratzen dituzte, tantaka-tantaka. Herriak bere ondoan nahi zituen presoak, Europako Herririk urrutienara herbesteratuz salbatu nahi dituzte hauteskundeak. Hori ere, amnistiaren astean Euskal Herrian sortu zen iskanbilak "demokrazia" asmo guztiak hankaz gora botatzeko arriskua ekarri zuelako, egin dute.

15 egun falta dira eta oraindik ez dira gartzelak hustu. Frantziako Gobernu "demokratarekin" elkarturik Ipar Euskadin bizi ziren gudariak Porquerollesko uhartera eraman ditu, gainera, ekainaren 16ra arte. Suarezen gobernua eta erregearen itzala salbatu nahi dituzte Ipar Amerikak eta Europak ere. Herriaren botoz sendotu behar da diktadorearen heriotzak kolokan jarri zuen "lotua eta ondo lotua" utzi zuen geroa.

Baina agintean daudenek bakarrik ez dute hauteskundeak itolarria. 40 urtetako diktadura azkarregi bukatu zaigula dirudi. Zilipurdika dabilta alderdi politikoak. Abertzaleak batipat. Gaur bai, bihar ez. Atzera aurrera dabilta. Xelebrekeria eta umekeriak ere izan da.

Dirudienez, diktadurari borroka egiteko azkarragoak eta trebeagoak ginen. Politiko joko eta tratuetarako ez gara trebatu. Gobernuak presoekin egin digun joko maltzurak ere ez digu batere lagundu. Amnistiarekin eta hauteskundeekin larri baino larriago jarri gaitu. Gure itolarria ikaragarria da.

Frantziaren eta Espainiaren "demokrazia" inperialistak itoko ote gaituen pentsatzeko bidea ere ematen du azkeneko gertaera honek. Hauteskundeak itolarria.●

zeruko ARGIA

Lehendakari:
Kaietana Ezeiza.

Buruzagi:
M. Atxaga, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:
Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:
Pilar Iparraguirre.

Berri-emale orokorrak
L. A. Aranberri "Amatño", Gexan Lantziri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Aldamiz-etxebarria.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresoro, Leta, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaría, Martín Ugalde, Mikel Ugalde, Jose Azurmendi...

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxezukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barrenetxea (Oizartun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uri (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-lurri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marraskilariak: Antton Olariaga.

Argazkilaria: Arturo Delgado-Loubet

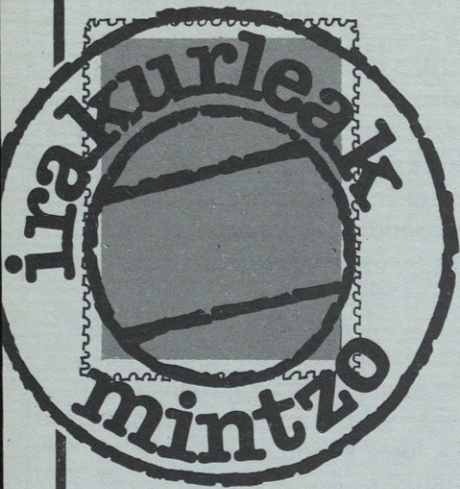
Fotolitokiak: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak.
Burlada, Kale Nagusia, 50-1.
Donostia, Okendo 22
Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta Idazkola:
"Gráficas Semi"
Plaza Lasala, 3
Donostia
D. L.: 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	35	ptz.

APAIZ ETA MOJA BERRIAK

Lengo batean agura zar batek onela zidan... "ni errepublika ezgeroztik ez nauk elizan sartu entierro bat edo bestian ez ezik, zergatik garai artan apaiz askok politika egiten zian alderdi bat edo bien alde ta beste gerri-gorrientzako berriz kontra".

Nik erantzun nion "bada orain gauzak beste aldera dituk" ezagutzen dizkiat bi apaiz eta esan zidatek moja izan dutako bat auteskundeetan aldun (diputadu) ateratzeko presentatu diranak M.C.I.

(talde marxista baten siglak). Mojaren ixtoria oso polita izan bear dik, neska txikia, amar bat urte zituanian amabirjiña azaltze omen zio-ken bere etxean ta bere gurasoen komeriak bikarioak siniste etziolako, !bikario gizarajoa! marxistatzat artu omen ziten (ori orain dala 30 bat urte).

Beste bi apaizak berriz M... ta L... eurak zera esaten omen ditek, "inzenzo usayakin nazka tu omen dituk eta ebanjelioari inork ez omen zioik kasorik egiten eta ortik ez omen zioik sakela gizontzerik, eta etorkizun ohea omen zioik bai sakelarentzako ta baita animak salbatzeko ere marxismoa predikatuta.

Arpidedun bat

HERRIARI TRAZIOA ?

Zuzendari jauna: Maiatzaren 15eko Z. Argian irakurri dut Pelloseri erantzun bat, azalduz, Ortzik badakiela euskaraz. Nik neuk ere, beste ikuspegi batetik, nahi ditut gauza batzuk argitu.

Lehendabizikoa esan, lerro hauek idaztea bultzatu nauena dala, EHASKo militante batzuek entzutea Pellosen hitz berdinekin Ortzi, eta EIA era bai noski, kritikatzan. Nere aurrean daukat Z. A. 732 zen, orria 12, Pellosek eskatzen duen

bezala eta bertan irakurtzen da:

"EHASen berriz, era guztietako jendea dago; gurekin nahiko ados daudenetik sozialdemokraziaraino. Bloke populista da. Orain Sozialist Konbergenziaz ari da lanean. Guk Alderdiari homogeneitatea eman nahi diogu, populista izate hori gaindituz".

Garbi dago; hor esaten da EHASEk ez daukala homogeneitate ideologikorik. Honen atzetik daude bi ikuspegi ezberdinak alderdiaz: Bat masa-alderdia eta bestea abangoardia-alderdia. Noski, gauza guztiak bezala hau ere diskutigarria da eta eritzi ezberdinak euki daitezke; oraindik gehiago, une historiko konkretu eta mugatu batean eta zer esanik ez Euskal Herriko egoera larri honetan. Bainan nere ustez onhartu ezina da eritzi edo aburu politiko bati erantzuna ematea eraso pertsonal baten bidez. Burruka ideologikoak baditu bere tresnak edozein gai aztertze-ko, eta metodologi mailan hor dago marxismoa aho guzitan erabilia eta amets bihurtua idazten diran gauza asko irakurri ondoren. Era honetako politika egitea burgesi-ttikiaren eskemak onartzea besterik ez da, burgesiaren idealismoan erortzea eta ondorio gisa alderdi (edo konbergentzi) erreformista eta errebisionista eraikitzea. Eta, oraindik, aurreago begirata, langile klasea bere bide iraultzaileetatik ateratzea... Bi hitzetan: HERRIARI TRAZIOA. Alderdi bat iraultzailea bihurtzeko ez da aski ikurrin gorriak erabiltzea eta alderdi-bulegoetan konsigna ez-kertiarrak idaztea. Mila aldiz hobeto ezagutzen da eguneroko burruketan masakin dauzken harremanetan, eta hor... eguneroko burruka hauetan... asko ez da inundi-
dik ikusten.

Besterik gabe, zuen irekitasuna txalotuz lerro hauek publikatzeagatik, agur eta hurrengora arte.

ANTTON HERKIDEA

EUSKARA MAITE BEHAR

Zeruko Argiako zuzendari jauna: Idaztitxo hau dagon bezala argitaratzea eskertuko nizu-ke. Ezin bada, ezin da. Bota paper saskira.

Euskera batuaren aldeko naiz, baiña gipuzkera utsean egingo det nere idaztitxo hau.

Lengo batean ikusi nuen "Diario Vasco" egunkarian orrialde oso bat GU taldearen propagandarekin. Politika maillan ez noa ezer esatera; bakoitzak ikusi beza nundik eta nora joan nai duen.

Neri miñ eman didana beste gauza bat da. Propaganda ortan erabilli duten euskera. Saminduta eta lotsatuta gelditu nitzan orrialde ori ikusi nuenean.

Benetan lotsatua eta minduta gelditu nitzan alako motxean ainbeste disparate ikusi nitueni-
an.

Eta pentsatu nuen: propaganda ori idatzi duenak zenbat ordu pasa ote ditu euskera estu-
diatzen? eta pentsatu nuen oso ordu gutxi gas-
tatuek izango dituela ain gaizki eta narratx i-
dazteko.

Pentsatu ere gauza asko pentsatu nituen: Olako euskera darabilkienak euskera ez du mai-
te, ez du euskal kulturaren ajolik, euskera tres-
na bat besterik ez da orrentzat, eta beste mila
gauza.

Neretzat euskera amasa bezala da, gure ani-
ma bezala, euskal erriaren biotza.

Mingarria eta lotsagarria da bene-benetan euskera orrela erabiltzea propagandarako. Eus-
kalerria eta euskera maite ez dituenak ez deza-
la euskera bere interesen alde erabili. Eta ibili
nai bada, gutxienez, egin dezala euskera dexe-
te bat.

Euskera ez da tresna bat. Euskera erri osoa-
ren anima da.

Barkatu, baña minduta nago. Gaizki badago ez atera nere lantxo au; baña ateratzen baldin badezu, dagon bezala atera.

Barkatu eta urren arte.

E.I.

ZERUKO ARGIA BERTAN BEHERA?

Zuzendari jauna:

Azken denbora honetan berri mingarri bat entzun dut behin baino gehiagotan.

Esaten dutenez "ZERUKO ARGIA" desaparezitu egin behar da. Bakoitzak bere esplikazioa ematen dio honi, bainan azken finean hiru gauza hauetara mugatzen dira: Ekonomi mailan oso gaizki dabilela; zenbait idazle azaldu behar diren egune-
roko berri hoietara joan direla; eta, gehienbat hasarretu nauena, Zeruko Argiak bere eginkizuna bete duela eta bide ego-
kiena hori dela.

Egia esan, harpidedun berria niaz. Lehen urteko Irailean eman nuen izena. Ordurarte beste aldizkarietara mugatzen nintzen, baina udara hortan konturatu nintzen Z. A.an, niaz eta hutsune batzu aurkitu, garrantzizko informazioa sartzen ari zela eta, laguntza piska batekin, gure euskaldun aldizkari bakarra besteren parean jarri genezakeela. Geroztik, nere iritzi-
zuzentzen duzun aldizkaria hobeagotzen joan da. Horregatik ez ditut sinetsi nahi zabaltzen ari diren berri hoiek.

Zuen akats haundiena besteak egiten dituzten publizidade kanpainak ez egitean mugatzen da. Euskal Herrian jende asko dago ZERUKO ARGIA, euskaldunen aldizkaria, maite duena. Eta, nahiz eta gure aberastasuna haundia ez izan -langilea naiz eta badakuzute nola dagoen egune-
roko bizitza prest egongo ginake, neurri ba-
tean gure diru laguntza emateko. Gainera kontuan hartuaz urteko harpidetza nahiko merke dela. Nere iritzi-
zuzentzen galduko kanpaina hau aurrera eramate-
gatik eta bai irabazi.

JOXE A.

Historian zehar Euskal Herriko partetik gehiena eta Euskadi osoko parte haundi bat, beti burukatu da Aberri norfasunaren defentsan.

Tamalez, ezin dezakegu esan historian zehar berdin burukatu denik Euskadiko parte hau hori bezain inportante diren beste anitz alorretan, adibidez, sozialisma alorrean, euskaldun abertzaleek sozialismoa dela urte guti bereganatu bait dute.

Hala ere, interes kapitalistek, ezker estatualisten kolaborazioaz irabazi zuten aberri-burruka; kapitalismoaren interesen arabera eraturik dago gaur egungo Euskadi. Beraz, kapitalismoaren interesek eragirik (eta ez langileriarenek) bi Estatutan partituri aurkitzen da Euskadi.

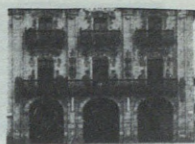
Kapitalismoa zaharrarentzat ttiki bihurtu ziren, duela hiru mende gutienez, nazioen mugak eta bizi ahal izateko merkatuaren hedatzearen premia gorria ukan zuen. Kapitalismoa, bada, ordurako ia "multinazional" bilakaturik zegoen. Euskadiko kapitalismoak, esate baterako, Euskaditik irten beharra duela mende batzu, sentitu zuen, Catalunyakook Catalunyatik irten beharra sentitu zuen antzera, merkatu zabalago baten premia eduki zutelako eta harez gero Estatu multinazionalen alde burukatu dira beti. Garai hartan, bada, Euskadiko kapitalismoa nagusia "multinazional" izan zen. Beraz, entrepresa multinazionalak aspalditik dira. Eta kapitalismo zahar hark, monarkien haundi nahiaz baliatuz. Estatu multinazionalak egitea lortu zuen, entrepresa multinazional haiei zegozkienak, noski. Beraz, Frantziako eta Espainiako gaurko Estatuak "multinazional" dira, nahiz eta anitzek ukatu nahi izan.

Orduko kapitalismoak egoki zetorkion jantzia egin zuen, horretarako ha maikaxo gerra triste egin behar izan zituen arren.

Euskadiko kapitalismo zahar hura ez zen inoiz egon interes nazionalen alde, eta Euskadi bi estatutan partitzea onartu egin zuen, ez bait zen errentagarri orduan Euskadiko interes nazionalen alde burrukatzeari. Orduan Euskadi bi zatitan partiturik dago kapitalismoa, euskaldunaren eta ezker estatualistaren bedeinkazioaz.

Euskaldunok, konturatu gabe behar bada eta sentimenduen indarrez, baina beti defenditu izan dugu kapitalismoa, aspalditik dela "multinazional" eta herri xehearen eta aberrien etsai porrokatua. Hala ere inork ez digu kasu haundirik egin azken boladararte. Egia esan, geuk ere ez dugu jakin hauzia ongi planteatzen.

Baina kapitalismoa haziz joan da mendeetan zehar eta kapitalismo berriari ttiki gelditu zaizkio aspaldi dela eraiki zituen "Estatu multinazional" haik. Jantzi zahar hark gaur ez dio balio kapitalismo berriari, "multiestatal" bilakatu delako. Beraz kapitalisma multiestatal hau burruka gorrian ari da bera gazteago zenean egin zituen jantzien kontra, gaur egun jantzi hauk (Estatu hauk) bere gaurko interesentzat kaltegarri direlako.

herriko plaza

neokapitalismoa, aberria eta estatualistak

Kapitalismo berriak Estatu haundia goak behar ditu. Adibide argi bat Europa da. Eta Europako kapitalismo berria ahalegin izugarriak egiten ari da Estatu Europarrari buruz, jantzi egokiago baten premia duelako. Berak eraiki duen estruktura ekonomiko berriak estruktura politiko berria eskatzen duelako, eta estruktura politiko zaharrek kalte izugarria egiten diotelako bere harrapatze nahiari. Kapitalismaren debelopamenduak gaur egungo Estatuaren ahultzea eta desegitea eskatzen ditu. Eta Estatuaren ahultze hori lortzeko ahal dituen bide guztiak darabiltza. Bide bat "errejio ekonomiko" debelopamendua da, Estatu zentralari indarrak jaten joateko. Beraz, hala Frantziako estatuan nola Espainiakoa "errejio" berindartzea modan dago. Baina kapitalista haundiak "errejio ekonomikoak" defenditzen dituzten bitartean, ezkerreko partitu estatualista guztiak kapitalismo zaharrak eraiki zituen muga barrenean dauden nazionalitatei buruz mintzatzen dira, zati-turik dauden ala ez kontuan hartu gabe.

Esate baterako, Frantziako Partitu Komunistakook esaten hasi dira Euskadik (Frantziaren mende dagoenak, jakina, Espainiaren mende dagoena ez bait da existitzen berentzat) bere nortasuna eduki behar duela eta oraindik ez badiote emen lurralde ttikia delako izan dela; baina Bretainiak eta Alsaziak beren nortasuna dutela ia Partitu Komunistaren esturturen barrenean. Eta zer esanik ere ez fenomeno berdin xamarra gertatzen ari dela Espainiako partitu estatualista guztietan. Orain sigla guztiek daramate "Euskadi" atzean edo aurrean.

Hala ere partitu estatualista guztiek kontradizio izugarriak dituzte beren baitan oraindik, ene ustez.

Ezker estatualistek teoriak aberrien edo nazionalitateen eskubide guztiak onartzen dituzte (edo onartu behar lituzkete, behintzat).

Beraz, Aberriak errealitatean diren bezala hartu behar lituzkete kapitalismoak egindako triskantzak triskantzatzat haurturik eta triskantza hoiek konpontzen ahalegindu behar litateke; baina praktikan Aberrietako mugetan kapitalismo zaharrak egindako triskantzak ez dituzte triskantzatzat jotzen eta berentzat Estatu kapitalistarentzat bezala, Aberriaren muga Estatu kapitalistak jarritako mugetan dago.

Ene ustez, partitu estatualisten postura zapaltzaile hau printzipio oso inportanten bat praktikara oker eramatean datza. Printzipio honek esaten du langileria kapitalismoa botatzeko kapaz izanen dela kapitalismoaren neurriko esturturek montatzen dituenen. Beraz gaur egungo kapitalismoak Aberriko mugak gainditzen dituen lege, langileriak ere gainditu behar ditu eta kapitalismoaren pareko esturturek gutienez montatu behar ditu. Bestela kondizio txarragoekin ari da burrukatzen eta ezingo du sekulan irabazi. Gaur egungo kapitalismoa, bada, ez dai-teke bota Aberriko mugetan burrukatuz.

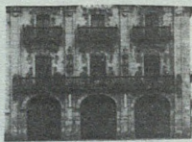
Aberriko estrukturak baino zabalagoak behar ditugu kapitalismoa desegiteko.

Printzipio hau, teoria mailan, euskaldun gehienok onartzen dugula uste dut, abertzale garenok eta ez direnek; baina praktikara ailegatzen garenean, aberri oso mailako erakundea eraiki dugunok printzipio hau ahaztu egiten zaigu gehienetan, ez dadukagulako internazional eta interstatu mailako harreman gehiegirik eta gutiago ekintza eta programa unitaririk. Ez dugu behar den haina lantzen burruka- ren alderdi esentzial hau, ez gutiagorik ere. Aberriko arazoetan ito egiten gara eta, ia beti, kapitalismoaren dimensio osoaz ahaztu. Beraz langileriaren burruka- ri dagokion internazionalismo jatorra ahaztu egiten zaigu eta gure burrukak efektibitate guti du.

Partidu estatalistek, oster, funtsezko bi huts egiten dituzte, ene ustez, Euskadi-ko kasuan. Bata, kapitalismoa botatze-ko Aberriko estrukturak baino zabalagoak behar ditugula esanez, kapitalismoak kontsumatutako aberriaren zatiketa onartu, aberria errealtatean den bezala onartu beharrean. Hau da, Aberriko estruktura- rak baino zabalagoak egin beharrean, kapitalismo zaharrak kreatu zituen estruktura baino zabalagoak egin beharrean, kapitalismoa zaharrak kreatu zituen estruktura politiko zapaltzaileak onartu alor batzutan, aberriak ukatuz zeren kapitalismoak Euskadi osoko estruktura- rak onartzen ez dituen bezala Partidu Estatalistek ere ez bait dituzte onartzen Euskadiko kasuan Frantziako partidu estatalistek gehien ere hel daitezke Frantziako "Euskadi" onartzera eta Espainiako batzuek heldu dira Espainiako Euskadi praktikan onartzera. Frantziakoek pentsatzen dute, kontradikzio hau salbatzen dutela Espainian mende dagoen Euskadiz ahaztuz; eta Espainiakoek Frantzia- n mende dagoen Euskadiz ahaztuz. Baina hori gora behera kontradikzioa hortxe gertatzen da tinko.

Marxismoaren izenean Marxismoaren printzipiorik inportanteenatariko bati uko egiten diote, alegia, errealtatea den bezala hartu behar dela eta praktika politikoa errealtate hortara egokitu. Baina estatalistek Aberrien errealitatea konplexo- gi topatzen dute Estatua jartzen dutelako burruka maila nagusitzat gaur egunean (!) eta biderik errazena baina okerrera aukeratzen, hau da, errealtate nazionalari uko egitea eta beren preirizietara egokitztea. Euskadiko errealtate nazionala mugatalestatara mugatuz. Aberri osoaren errealtatea onartzeak bi estatutan (Frantzia eta Espainia) burrukatzea eramaten ditu; baina horraino ez dira heltzen oraino partidu estatalistak. Estatuetako mugak sagaratuak dira, alafede! Nola du- dan jar daiteke "dogma" hori!

Euskadi zapaltzen duten bi Estatuetan Partitua eratzen duten mementoan, ene ustez, abertzale izanen dira partidu estatalistak. Baina hori ikusteko, akaso Neokapitalismoak Europako Estatua egin arte itxadon beharko dugu tamalez eus-

herriko plaza

kaldunok.

Ezker estatalistaren bigarren hutsa kapitalismoaren beraren analisisetan dago, ene ustez. Kapitalismoa zahar hura bizi izan zen garai hartan kapitalismoa desegiteko markorik egokiena Estatu mailan burrukatzea zela defenditzea ondo zegoen; baina gaur ez daiteke desegin kapitalismo-rik Europako Estatuetan behintzat, marko estatuan jokotuta. Beraz, oker dago ene ustez hau dioena:

"kapitalismoa estatalista duk, beraz, burruka sozialista ere marko berean planteatu behar duk" (Zeruko Argia. 735. zenbakia, 17 orria). Gaur egun Europako kapitalismoa, behintzat, solidario da eta gainera, URSS-ko "Sozialismoak" jokoa egiten dio. Beraz, Europako Estatuetan, behintzat, ez dago sozialismoa "bakarka" inplantatzerik, kapitalismoa hemen ez delako estatalista, multiestatalista baizik Portugal lekuko.

Memento historiko honetan, bada, marko estatalista defenditzea, marko nazionala erdibituz gainera, kapitalismo zaharri eta bere eusleei jokoa egitea da eta hala sozialismoari nola abertzaletasunari (Euskadiko kasuan) uko egitea.

Beste gauza bat izanen litzateke, ene ustez, ezkerak kapitalismo berriaren mailako partituak sortuko balitu. Orduan kapitalismoaren errealtatearekin konsekuente izanen litzateke eta langileriari dagokion internazionalismoa defendituko luke, bat ez ere aberrien errealtatea den bezala onartuko balu.

Abertzale izateko ez da aski esatea "nere erakundeak... Herriari proposatzen dio... Federalismoa Estatuko beste nazionalitateekin" (Zeruko Argia, 735 zenbakia, 2 orria) suertatzen delako Euskadi bi estatutan zatiturik dagoela kapitalismoaren triskantzen gatik eta, beraz, suertatzen delako kapitalismoaren triskantzen konplize egiten direla hau diotenak.

Hemen Euskadiren errealtateaz moneiuk egiten dira, Euskadi mutilatu egiten delako.

Ez da, ez eta ere, abertzale izateko nahikoa, esatea: "baldu ifartarrek nahi balute" (Zeruko Argia, 735 zenbakia, 17 orria) batez ere esan denean "nere erakundeak proposatzen dio Herriari federalismoa Estatuko beste nazionalitateekin".

Ikusten denez, Partidu hau prest dago onartzeko Herriak dioena, baina berak, berenez, nahi duena Euskadiren zatiketa da eta Euskadiren zatiketa proposatzen dio Herriari. Partidu honek ez du nahi hegoatarrek ifartarrek elkartzerik; nahi du Hegoatarrek Espainiako Estatuko nazionalitateekin elkartzea; eta ifartarrek Frantziako Estatuko nazionalitateekin elkartzea. Partidu honek ez du hatz bat ere mugituko Euskadi batuaren alde eta etenak eginen ditu zatiturik mantentzeko. Hori bai, bere iritzia kontra Euskadiko, herriak batzea erabakitzen badu, Euskadi batu hori onartzeko prest dago. Zerbait da! Partidu estatalista guztiak ez bait daude prest hori onartzeko. Bestela Carrillo-ri galde.

JULEN K.

Emakumeen sexua dela ta, egun, zenbait azterketa sakon egiten ari da. Adibidez : sikoanalisaren alorrean eta zientzia honen praktikaz (emakumeek egin dituzten aportazioetatik) emakumearen sexualitateaz aportazio berriak datozkigu.

Sikoanalisiaren sorreran Freud-ek adierazi zuen narzisista, maitatua izatea nahi duen gizakia dela. Emakume narzisstarentzat(eta honi buruz Freud-ek zioen) maitatua izatea batez ere, aukeratua izatea dela. Eta maitatua izatearen lehen pausoa beraz aukeratua izatea dela. Eta maitatua izatea nahi badu, denen gainetik bere buruaz maitatua izatea nahi du.

Saia gaitezen ikusten ea zergatik emakumeak narzisista izateari gogor ekiten dion.

Nahiz eta emakumeak sexu behar indatsuak bere baitan izan, nahiz eta sexu behar guzti hauen kaltetan, izan , narzismoak daramaion atseginen bila jotzen du.

Freuden iritziz, 3-4 urte bitarteko neska mutikoen eboluzioa berdina da. Baina ondoren egin diren azterketak iritzi hau ez dute haintzat hartzen . Begira zer dioten:

Nola neskato ala mutikoen objektu sexuala ama da: amarekin dituzte beren lehen harremanak, janari, garbitasun. e.a. Lehen beharretan haurrari guzti hori ematen diona ama da. Guzti hau sentipen goxo eta bereziz bildua delarik. B. Grunberger-ek dio: "Jaten ematea eta garbitzea, gorputzaren beharrak ez dira aski objektu sexual jator bilakatzeko. Gainera, ama-seme erlazioa dago". Haurrak bere gorputzaren mugimenduak bera bezala ezagutzeko, maitatu egin behar ditu eta bere buruaz maitatze honetara amaren bidez iritsten da (edo amaren ordeko egiten duenaren bidez) . Amarentzat mutikoa, objektu sexual bezala, neskatoaren-gandik guztiz desberdina da.

Freud-ek dioenez eta hontan ados dira bi sikoanalistak, benetako erlazio jator eta bakarrak ama-semearenak dira; amak alabarekin dituen harremanak, nahiz eta asko maite, beti nahasiagoak direla, anibalenteagoak. Benetako objektu sexuala, beti sexu desberdinekoa dela, sexu bereko sentipenak tartean sartzen ez diren bitartean eta hemen , jakina, kasu berezieta egongo ginateke.

Honela bada, neskatoarentzat ama ezin izan daiteke objektu sexual osoa eta betegarria. Gainera adin honetako sexu beharrak, nahiz eta osoenak eta onenak izan, geroko sexu erlazioen ordeko besterik ez dira eta beraz fustragarri dira.

Bi aldiz fustragarri neskatoaren gainean, esan ditugun bi arrazoiengatik:

a) geroko sexu erlazioen ordeko duela. b) dagokion sexu objektuaren ordekoa duela.

Eta haurtzaro hau, neskatoen eboluzio hau geroko nahaste ugarien arrazoin izanen da. Oinarrizko egoera honek nesken etorkizunaren prozesoa iluntzen du.

Mutikoa heldutzen doan adinean bere narzismoa osatzen ari da (bere burua

emakume en sexualitate az

maitatuz) amak dion maitasunaren bitartez. Neskatoari gertatzen zaionaren aurka.

Haurrekin harremanetan ohituak dauden pertsonak, neskak helduagoak direla dakite. Eta panpinekin jostatzea maite dute, panpinekin identifikatzen dira eta hauei eskaintzen dien goxotasuna eta tratua, bere amarengandik hartu nahi lukeen tratua parekoak dira. Bere desioak panpinei egiten dionaren bidez agertzen ditu.

Neskatoak badu amaren maitasuna, baina ez neskatoak bere buruari eman nahi liokeen bezain sakona, eta emeki-emeki narzisista bilakatzen da, bere burua aski

du, autosufiziente bihurtzen da bere amaren benebenetako maitasun ezaren aurrean, bere burua, berak maitatzeari ekiten dio. Neskatoak, amaren maitasun faltaren erantzun bezala, berak ekiteko hori harturik, nahi eta nahiez frakasora doa. Ezerrek ez bait dio zulo edo hutsune hori beteko, eta , markatua geldituko da.

Gauzak honela, neskak itxoitzen ikasten du eta lasai xamar eta itxaropenarekin itxoitzen badu ere, bere geroagoko erlazioetan, hutsune hori nalabait, konfirmazio narzisista hori, bete beharrean aurkitzen da.

Neskatilak, emakumeak, itxaropena jartzen du, egiten duen aukeraketan. Emakumea asko galtzeko prest dago maitatua izatearen truke. Maitasunez exigitzen duena ez da eboluzioaren bukaera, baizik eta hipotesi bat. Emakume askotan datzana. Ama-alaben erlazio fustragarriak oinarri direlarik bientzat fustragarri, nola ama ala alabarentzat, beren sexu obtua dela eta.

Freud-ren beste postura edo jarrera emakumearen sexualitate eza da. Emakumearengan ez dago zulorik, ezereza, eta gainera zakila falta , zioen.

Emakumeak sexu organo osoa duela aitortu behar da, bizitzez gainezka eta emakumearen gorputz osoa sexu-organu bezala konsidera daiteke. Sikoanalisian hau guztiz argi dago: emakumeak kulpabilitate eta oztopoz jositako sexualitate bizi duela.

Eta dagoena bakarrik frenatu daiteke.

Emakumearen sexu organoak ez dira bi bakarrik: emazakil (clitoris) eta bagina, baizik eta emakumearen gorputz osoa har daiteke sexu organo bezala. Emazakila har daiteke benetako objektu narzisstarentzat. Atsegin emaile huts bezala bakarrik balio duela eta alde batera utzi behar litzatekeela dio zenbaitek. Emakumearen sexu-organu bezala ez litzatekeela onartu behar. Beraz, bakarkako plazer organua da.

Bagina aldiz, binakako atsegin organu da. Honela bada emazakila narzisista da emakumea bezala eta beraz emakumearena bereziki eta binakako plazer urreratzaile eta laguntzailea.

Lehen esandakoa errepikatuz, emakumea narzisista konfirmazio faltan aurkitzen da eta nolabait gizonarengandikespero edo itxoingo du. Nolabait narzismoa, emazakila eta fisikoa gainditurik, emakume-gizon erlazio jatorretara pasa beharra dauka.

Oso gutxi dakigu, jakin emakumearen sexualitateaz. Emakumeak ez du bere pentsakerarik agertzerik izan. Ez du atseginen eta desatseginen berririk agertzeko aukerarik izan. Ez du aukerarik egiteko hartu edo utzi izan. Emakumea hasi da zer gertatzen zaion esan nahiaz. Bainan hizkuntza bera ere ez da berea. Honela zail egiten zaio bere sentipenak agertzea.

XOXOA

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Otsein

PENSATU ETA EGIN

Frigo tresnak - Ontziak garbitzekoak
Labadorak superantomatikak - Ur berogailuak
Lehor tresnak - Estufak

Transportes **ankar s. a.**

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almeria, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.
Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

ATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernanl, 4

DONOSTIA

ORMAZABAL DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE - TXUKUNKETARA KOAK
URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkiñak:

Etxekoa: 65 19 60

Landolakoa: 65 19 33

URRETXUA

Urrutizkiña:

Landolakoa: 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumalakarregi, 7'gn

LABORATORIOS **ARGIA**

Koloretako argazkiak
errebelatzen dira
Egun batetik bestera

Telef. 396147

Gpo. Paz s/n

DONOSTIA

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

- Urrut: 41 77 51 - 42 27 00

Getaria, 10

DONOSTIA

MOLUKARRAK BURRUKAN

Azken egun hauetan, berriro, Holandako gertaerekin harriturik geratu gara. Komunitate desesperatu baten deihadarra entzun da Europan eta muduan zehar.

Lehendabizi, eskola bateko 105 mutiko, bahitu (rehen) bezala hartu zituzten Molukatar nazionalistek eta berehala, Bovensmilde inguruan, trena bat bahitu zuten barruan 50 pertsona hartuaz.

Dirudionez bahiturik dauden pertsona guztiak libro uzteko ordaina bezala, garteletan dauden Molukatar nazionalistak askatzea eskatzen dute. Espetxean dauden militante hauek, 1975eko abendu-ko bahiketarik zigortuak daude. Hauetako batek, 14 urte giltzapean eman beharko ditu.

Baina, zergatik egin dituzte, Molukatar hauek, honelako ekintzak? Moluketako Uharteak, lehenbizi portugesez eta, gero, holandesez konkistatu zituzten 16. mendean. Beraz, kolonizatu izan zen herri bat bizi da uharte haietan.

1949an, Indonesiako Estatu batuak sortu ziren, holandesen eskuetatik kanpo geratuaz, forma aldetik behintzat. Estatu Batu berdinean sartzea nahi izan zen, indonesioen aldetik, Hego Molukak, nahiz Molukarrak hala ez nahi izan. 1950ean, dekretu baten bidez, Indonesiako Estatu Batuetara anexionaturik geratu zen, nahiz bere 810 mila biztanle gehienak erabaki horren aruka altxa eta, herri diferente bezala, beren estatu propioa sortzea nahi izan.

Altxaketa hau zela eta, molukatarren lehendakaria ejekutatua izan zen Yakartan; gauza berdina gertatu zitzairen beste mila Molukatarri. Beste 14 mila baino gehiago Holandara ekarriak izan ziren.

Orain, Holandan bertan, 40 mila baino gehiago bizi dira. Hauetarik gehienak, holandes nazionalistaterik ez dute hartu (pasaportearen ordez, ibiltzeko paper berezi bat dute). Hortaz, Holandan ez dute boza ematerik eta horregatik egin bide dituzte bahiketa hauek hauteskunde denboran.

Beste aldetik, molukatarrek ez daude integraturik holandes gizartean, eta beren artean langabezia oso handia da. Adibidez, bahiketa egin duten eskualdean, langabezia ehuneko 20-30 da. Are gehiago, 1975eko bahiketa eginez gero hontan, oraindik zailagoa gertaten zaie molukatarrei lanpostuak aurkitzea, era hontan beren marjinazioa handitzen delarik.

Molukatarrek ekinaldi egin zutenean, Holandako hauteskunde jeneralak izan ziren, berriz ere, sozialdemokratek garaile irten direlarik. Holandes gehienak agertu ziren boza ematera, beren inguruan arazorik ez balego bezala. Bitartean, demokraziaren izenean, holandes, herri bat marjinalatzen ari ziren; Europako ijito talde berri bat sortzen.

B. BAKAIKOA

zeruko
ARGIA

EUSKALDUNON ALDIZKARIA

lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK

HARPIDETZA

Barruan.....	1.100 pta.
Korreo batasuneko herrietan	1.300 pta.
Atzerrietako beste herrietan	1.600 pta.
Airez	2.500 pta.
Salmenta (ale bakoitzeko)	35 pta.

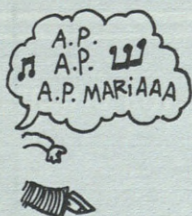
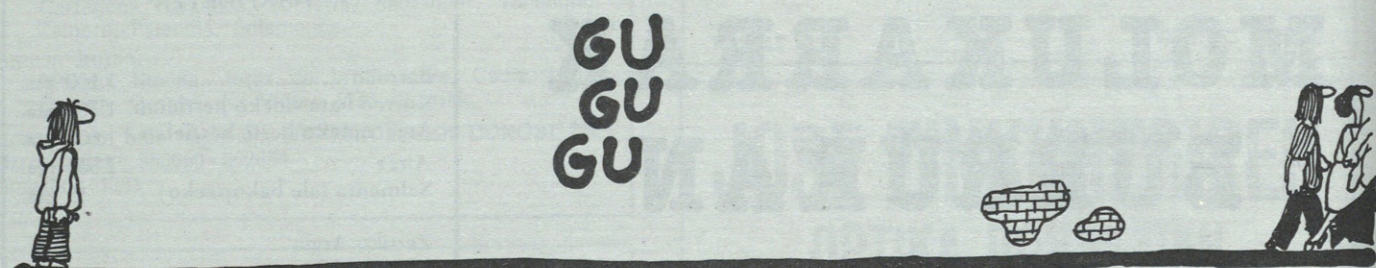
Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero nahi nukeela adierazi nahi dizuet orri honen bidez.

Izena.....
Deitura.....
Helbidea.....
Herria.....
Prob.....
Adina.....
Ogibidea.....
C/C. Nom:.....
Zenbakia.....

★ ★ ★

hormasprayko

GU AU
GU AU
7 KRISTO GURE ERREGEE 7

OLPIASAKO

TUBESCA S.A.

TUBESCA S. A. KO LANGILE GUZTIAK KANPOAN

Demokrazia aurreko giro hontan, hauteskunde bidez delako demokrazia gisako zerbait eman behar omen zaigun hontan, Tubescako langileentzat, ez da etorkizunik, ez da demokraziarik. Eta, egiazko, izan ere ez da izanen despidoa hain erraz eskuratzen duten bitartean.

Tubescaren historia eta hainbat eta hainbat lantegiren historia, berdina da. Lantegi bat martxan jarri zen, bere fruitua eman zuen, kapitalistak horren kontura bapo gizendu ziren, eta aldarte txarrrak jo duen hontan biderik errazena hautatu dute nagusiek. Ordainketak suspentitu eta langile guztiak kanpoan utzi.

Irun eta bere inguruetako ia larehun langile kanpoan, ez lurrerako ez zerurako. Eguneroko ogirik eskuratzeko ez biderik ez egokitasunik ez dutelarik. Baina ongienik, langileak berak mintzo direnez gero, euren agiria jaso dugu hemen.

TUBESCA S.A. LANGILEEN ASANBLADAK KOMUNIKABIDE GUZTIEI AGIRIA

TUBESCA S.A. ko langileok zer egin ez dakiten makinak gisa tratatzen eta erabiltzen gaituzte.

Apirilaren erdi aldera, ekonomiaren alde-tik enpresa oso gaizki dagoela esaten digute eta berregituratzea ezinbestekoa dela. Negoziaketan, akordioak hartuz, eta serioski promesak egin ondoren, Rafael Saez Cortabarrak (Administrazio Kontseiluak berregituratzeko, reestrukturatzeko, izendatua, abogadua berau) e-gungo enpresak —ia 400 dira bertako langileak— horrela ezin jarraitu zuela esan zigun. Baina Tubescako Administrazio Kontseiluak eskubide osoak emanik diharduen Rafael horrek, zera zioen, 112 langileekin lantegi hori rentablea izan zitekeela. Honen ustez, enpresa horrela gera zitekeen: 112 langile fijo, beste 50 egoera berezi batetan, baina okerrago, eta beste 60 langile berriro lantegira itzultzeko posibilitadeekin enpresa ongi doan neurrian. Eta berriro enpresara itzultzerik ez duten horientzat, bi hilabete t'erdiko indemnitazioa bertako urte bakoitzeko antiguedadeagatik.

Baina guzti hau hitz hutsetan geratzen da, maiatzak 19, batzorde representatiboak Bizkaia Bankaetxeko (kapitalaren gehiengoa honek du

enpresa hotan) Administrazio Kontseiluak enpresa itxi behar duten berria ematen digutenean.

Hilabete luze hontan kapitalisten jokabide zikinaren ondoren, honela daude gauzak:

- Badira hiru aste enpresak ordainketak moztuak dituela.

- Bizkaia Bankaetxeak enpresa ixteko erabakia hartu du, bai, baina hor geratzen den "fardoaz" ez da inor jabetzen.

- Dirudienek, oraindik ez da enpresa legez ixteko baimenik jaso, eta ez dakigu honen erantzukizuna nork duen. Oharrak eta abar azaltzen dira (Amunarrizek firmatuak enpresaren Administrazio Kontseiluko arduradun enkargatua) eta lanera joan ez gaitzen baimena ematen digute.

- Gure abogaduek ez dute egoeraz arduratuko den inor topatzen, lege bidez behar diren pausoak eman daitezten.

- Hitz gutxitan, ia 400 langile praktikan kalean gaude, azken aldiko jornalak kobratzeko biderik gabe, orobat azken likidazioa, Langabeen Seguroak kobratzeko pausoak mantso ematen direlarik, lege zor zaigun indemnitazioa jaso gabe, eta batez ere, lan berri bat topatzeko posibilitaderik gabe.

Horregatik geure problemaren berri emateko prest gaude, gure egoeraren erantzunkizuna dutenak salatzea, goseak hil ez gaitzan.

Egoera honen erantzule, responsable, gu ez garela garbi dago, responsableek, elkar salatuz dabilta (Aseginolazak Induba, Indubaneak Aseginolaza), ez dute gure interesik zainduko, bereak baizik. Egoera hau, batipat, gure kaltetan dela jakin badakigu.

Berregituratze hori ez da gure erru izan, kapitalak enpresa gaizki zuzendu duelako baizik, eta rentabilitate handi bat lortu nahi delako. Eta une hontan hortarako biderik ikusi ez dutenez geroz, 400 familien kaltetan jokatu dute.

Gure borroka eta indarra, goseak hilko ez bagaitu, beharrezkoa dela badakigu. Eta hortarako, geratuak dauden talde handi horrekin elkartu behar dugu. Lanik gabekoan, ekspedientatuen, despedituen egoerak ezin dezake jarrai, eta egoera hau sortarazi dutenek konpon dezaten, borrokatu behar dugu.

Hortik aurrera guk esan dezakeguna, sobran dago. Egoeraren garratzak erakusten du injurtziaren barka ezina.

bankoak elkartzten

Sortu berria da Banka eta Aurrezki Kutxetako langile abertzale sozialisten koordinatzailea, Hego Euskadiko lau probintzietakoek osatua.

Beren agirian diotenez, koordinatzaile hau sortzearen arrazoiak, banka eta aurrezki kutxen saileko langile abertzaleen artean dagoen erakunde hutsunea betetzea da. Behar hau azken konbenioetan argi eta garbi azaldu dela diote, joera oso estatista izan delako. "Iadanik antolatutik dauden taldeen joera honek, batzutan, beroien partiduko interesagatik, gure sozial eta nazional arazoak menperatu egin ditu".

"Ezker abertzaleko langileak, klase eta herri askapenaren alde borroka egiten duten langileak" bilduko lituzke koordinatzaile honek. Horretarako batzarre prozesua hartzen da oinarritzat. Bestalde, koordinatzailea politik erakunde eta alderdietatik independentea dela diote.

Nazional eta klase arazoak maila berdinen hartzen dira. Euskadi-historiak, hizkuntzak, kulturak, eta abarrek nazio bezala itxuratzen dutelarik hartzen da borrokaren marko espezifiko bezala.

Koordinatzailearen funtzioetan lehene-tarikoa batzarre mugimendua indartzea izangolitzateke, "langile gogoaren organo-rik errepresentagarriena asanblada denez gero". Batzarreetan aukeratutako ordezkariak eta enpresen eta sektoreen arteko koordinatzaileak eraikitze, hainbat urtez "vertical"aren aurka borrokatu ondoren, zentral sindikalen egungo protagonismoa ez dagoela onartzerik diote; hauek langileen ordezkartza beren buruei eza-rriz batzarre mugimenduari protagonismoa kendu egin nahi diotela, negoziaketak beraiek eginez osorik edo neurri batean behintzat. Beraz, koordinatzaile honek, enpresariekin hitzegiteko edo langileek erabakitzen duten beste edozertarako batzarreetan aurkeraturiko langileak bultzatu behar direla dio.

Bestalde, banka eta aurrezki Kutxetako langileen artean klase eta nazional kontzientzia, euskal kulturaren berreraikuntza eta elebitasuenetik abiatutako euskararen normalpena desaroilatu behar direla.

Horrez gain, puntu hau proposatzen dira: "burgesiak esplotatzen duen eta gaizki ulertua den nazional zentzu batez langileen batasuna ez apurtzen saiatzea"; Euskadiko beste sektoreetako batzarre mugimenduz harremanak finkatzea; Estatuko beste herrietako langileekin koordinatzea, elkar berdintasunez eta independentiaz. Espainiako estatuko eta munduko langileen interesekin identifikatzeak benetakoa izan behar duela diote, baina "batasuna elkar ezagutzen eta errespetoan datza".

JAUNTXOKERIAK

A.T.C.: 360 DESPEDITU

Lasarteko A.T.C. lantegian 360 lagun -480 dira guztira- daude despedituak. Arazo larriena ordezkarien komixioko bat botatzean hasi zen; geroago beste bost ordezkari kaleratu zituen enpresak eta hauekin solidarizatzean, beste guztiak. Aurretik eskabide batzu eginak zituzten langileek. Hauek diotenez, probokazio hutsa izan dira despido hauk, langileak makurtu nahirik eginak.

Multinazionala jauntxokerian

A.T.C. (Aplicaciones Técnicas del Caucho) Parisen zentrala duen multinazional bat da. Frantzia hiru lantegi eta Marruekos, Argelia, Mauritania eta Yugoeslabian bana ditu, Lasartekoaz gain. Honen bezeroak FORD, FASARENAULT, CHRYSLER eta CITROEN dira. Enpresa ez doa gaizki, ezta gutxiagorik ere. Lasarteko fabrika 480 lagun baldin baditu, Adunako lantegi berrira aldatzen denean 1.000 izango omen ditu. Baina irabaziak ez dira nonbait langileetara iritsi behar.

Adunako tailerrera joaten direnerako -batzuek hasiak dira iadanik han lanean- eskabide batzu egin zituzten langileek: autobusak, diru-ordaina bidean denbora gehiago pasa behar delako -8,5 km. daude Lasartetik Adunara- edota lan orduak gutxitzea.

Autobusa jartzea lehenengotik onartu zuen enpresak; beste puntuari buruz, apirilaren 28an, zuzendariak, 14 lagunen aurrean, beranduxeago sartu eta lehen txoago irtengo zirela lanetik agindu zuen. Baina hurrengo egunean ukatu egin zuen puntu hori, bai aurreko eguneko aktan eta baita hitzez ere.

Egun horretan bertan Cándiko García Díez, komixioko partaideetako, ezkondua eta lau seme-alabekin, bihotzeko gaitza duena, bere lanpostutik fabrikako tokirik zikinenera aldatu zuten. Enpresak eskutan zituen zertifikatu medikuek diotenez, toki zikineta ez dezake lanik egin Cándikok. "Tokiz aldatze hau probokazio hutsa izan zen" diote langileek.

A.T.C.

ALKARTASUNA
SOLIDARIDAD

LANGILLEDIARENTZAT AMNISTIA LABORAL

¡DESPIDORIK EZ!
¡NO A LOS DESPIDOS!

Cándiko ukatu egin zen agindutako tokian lan egitera eta egun t'erdiz geldirik egon zen bere lanpostuan, makina gelditu egin bait zioten. Hurrengo bi egunetan berriz normal aritu zen bere postuan eta hirugarrenean, maiatzaren 4ean, "carta de despido" eman zioten.

Hau ikusirik, ordezkarien komixioak batzarrea konbokatutako hurrengo egunerako, ostegunerako. Enpresarekin egina dagoen akordio batek dioenez, langileek hileror orduerdiko batzarrea egiteko baimena dute; baina oraingoan galerazi egin zuen batzarrea zuzendariak. Hala ere, langileek, beren eskubideari eutsiz, batzarrea egin zuten. Bertan, ezkutuko botazioen bitartez, egunoro ordubete gelditzea erabaki zen eta horrela egin zuten maiatzaren 5ean eta 6ean.

Azken egun honetan Cándikok adierazi zuen abogaduak juizio irabazteko itxaropena eman ziola eta nahiago lukeela denak lanean normal hasiko balira.

Dena dela, kopromiso bat hartu zen: Cándikok Magistraturako juizioa galduko balu, enpresak hartzen zuen bitartean borrokan jarraituko zirela.

Bost ordezkari gehiago kalera

Guztiak lanean ari zirela, hilaren 10ean zuzendariak komixioko beste bosti deitu zien -hilaren 5eko batzarrerako deia firmatu zutenei hain zuzen-, hau da, Arantxa Kerejeta, Iñaki Azpeitia, Andoni Urbieto -ezkondua-, Dimas Asensio -ezkondua eta hiru seme-alaba- eta Juan Mari Arrizabalagari, hau ere ezkondua eta hiru seme-alabekin. Bost hauei "carta de despido" eman zien enpresak.

Berehala gelditu ziren txanda horretakoak eta baita hurrengoetakoak ere, enkargatuak eta bulegoetakoak -80 inguru lagun- salbu. Bulegoetakoei dei egin zitzaizkien hilaren 11an, baina bederatzi bakkarrak ateratu ziren. Hurrengo egunean ere -amnistia alderako greba orokorra- ez ziren gelditu, beste huelga politikoetan beti parte hartu izan duten arren. Langile gehienak berriz, egun horretan eta hurrengoetan, amnistia alderako ekintzetan parte hartu zuten, manifestazioak, e.a. eginez Lasarteko herrian eta beren egoeraren berri emanez.

Bitartean, hilaren 10etik 13ra eta 13tik 16era, "suspensión de empleo y sueldo" ezarri zion enpresak. Azken egun honetan zuzendaritzak komixioarekin hitzegitea eskatu zuen; despeditu gabeko partideak eta batzarrean aukeraturiko beste lau lagun joan zirelarik. Zuzendaritzaren proposamena: arazo guztiak -hau da, haserako eskaerena eta despedituena- blokean negoziatzea eta komixioak erabakitze ahalmena izan zezala batzarreari konsultatu gabe.

Batzarreak ez zituen onartu noski puntuok, esanez, despedituen arazoa ez zela negoziagai eta hoiek lanean hastean hasiko zirela negoziaketak eta, bestalde, komixiokoek ez zezaketela erabakirik hartu batzarrearen baimenik gabe.

Goardiazibilak eta txantajea

Zuzendaritzak proposamena aldatzen ez zuenez gero, negoziaketak hautsi egin ziren. Hurrengo egunean, 17an, nota bat azaldu zen lantegian: enpresak itxeko baimena eskatu zuela; ateak itxita zeuden. Hala ere langileak sartu eta bildu ziren. Egun berean bidali zien enpresak "carta de despido" guztiei.

Hilaren 18an goardiazibilen jeep bat zegoen lantegiko ateetan; baina oraingoan ere langileak sartu eta batzarrea egiten hasi ziren; enpresak ordu laurden barru ateratzen ez baziren goardiazibilei deitzaiekin amenazatu zien. Hala ere batzarrea jarraitu zen, baina 19an goardiazibilek ez zuten sartzen utzi. Egun hoietatik jeep bat egoten da lantegi aurrean

etengabe. Dena dela, langileek batzarreak egiten jarraitzen dute.

Bestalde, enpresak, langileen batasuna hautsi nahirik, lanean hasteko eskaintza egin zion komixioko bati hilaren 24-ean, baina hurrengo egunean lanean hastekotan. Ordezkariek ez zuen eskaintza onartu noski, batzarrean erabakitzen zena egingo zuela aideraziz.

Bestalde, hilaren 27an izan zen Donostiako Magistraturan Cándido Garcíaren juizioa. 30en bat laguni bakarrik utzi zieten sartzen eta inguretan grisen hiru jeep ikus zitezkean. Aste pare bat barru jakingo da juizioaren erabakia.

Borrokarako organizatuak

Bitartean negoziaketak hautsita daude. Baten batzu hasi dira lanean, baina gehienak huelgan eta borrokan jarraitzen dira. Horretarako ondoko lan komixioak antolatu dituzte:

ZAINKETAKOA (vigilancia). Bere funtzioa bi lantegiak kontrolatzea -lanean ari direnak, kamioirik irteten den, e.a.- da alde batetik eta baita batzarreetara azaltzen ez direnei motiboa eskatzea (hau batzarrean erabaki zen).

ERRESISTENTZI KAXARENA. Beste fabriketan, dendetan, tabernetan, mitinetan eta abarretan biltzen da dirua. Sei lagunek zaintzen dituzte gertutik diruaren sarrera eta irteerak. Banaketa zuzena egitearren, langile bakoitzaren fitxa egin da, egoera ekonomikoa zehaztuz.

LEGE ALDEKO KOMIXIOA. Honen eginkizuna abogaduekin harremanetan egotea da; egunoro, txandatzuz, kasoa daramaten lau bulegoetako bat prest izaten da horretarako. Juizioen prestaketaz, e.a. ere arduratzen da komixio hau.

INFORMAZIO ETA PROPAGANDAKOA. Agiriak -beti batzarreak onartuak- atera eta banatzea, komunikabideekin harremanak izatea, beste lantegietara eta mitinetara joatea, eranskailuak ateratzea, e.a. dira komixio honen eginkizunak.

Bestalde, baita ere eskirolen etxeetan kartelak jarri eta beraiek bixitatzea (hau ere batzarrean hartutako erabakia da).

Talde hauetako bakoitza berrogei inguru lagunek osatzen dute, eta beren funtzionamendua oso serioa da.

Batzarrea protagonista

Lasarten ziharduten zentral sindikal eta langile erakundeei dei bat egin zitzaion A.T.C.ko huelga babes zezaten. Hilaren 25ean zinaturiko agiri batetan horretarako hitza eman zuten ELA, SU, LAB, UGT eta CCOOek. Geroztik USOk ere bere egin du agiri hori.

Dena dela, komixioko ordezkari batzuek ziotenez, lantegian, agi denez, zentral sindikaletako partaideak badiren arren, protagonismoa ez daramate hauek, batzarreak baiziki.

LABORARIEN SINDIKATOA

U.A.G.N. sindikatoaren lehenengo asanblada Iruinean

Iragan astean Iruinean U.A.G.N. sindikatoaren lehenengo asanblada egin zen. Hiru mila ziren partaideak eta sei ordu iraun zuen. Asanblada hontan hautatu zituzten ordezkari guztiak eta estatutoak, eta legeztatu zituzten ponentzi bi.

Euskaraz ere

Hasieran interbentzio guztiak hizkuntza bitan ematen ziren nahiz eta denbora pasatzen zen neurrian eta denborarik eza ikusiaz erabaki zuten azkenean erdara hutsez egitea. Pankarta bat bakarrik zegoen: "I Congreso de la Unión Navarra de Agricultores y Ganaderos". Mahai buruan merindade guztietatik ordezkariak. "Servicio de orden" delakoa ehun personak osatua zegoen.

Onartutako ponentziak

Sei izan ziren eztabaidarako aurkeztutako ponentziak eta bi bakarrik hautaketak legeztatuak. Lehenengo ponentzia nolabait teknikoa zen, zeren hautatzeko modu hoberenez mintzatzen baitzen.

Nabarmen dago funtsean modu hoién atzean bakoitzaren konzepzio demokratikoak -edo ez- zeudela baina inportantea bosgarren lekuan aurkeztu zutena izan zen "Regata del Bidasoa", Basaburua, "Cinco Villas" Imoz, Atoz, Ulzama, Odieta, Anue, Arakil, Barranka, Burunda eta beste batzuek landua izan zena. Berean eskatzen zena: komisio baten izenda-

tzea. Batzorde honen funtzioa beste euskaral probintziekin harremanak edukitzea izan zen. Bigarren urratsa federazio bat lortzea.

Eztabaida gogorra

Oso eztabaida gogorra egon zen ponentzi hau aurrera eramateko. Zabalduko arrazoiak mota guztietakoak. Alde zeudenek adierazi zuten proposamen honen arrazoirik inportanteena ez zela sentimendala ekonomikoa baizik, honela problema ez irtenbide on bat izan litzatekeela. Kontraesanezkoak ziren jarrera biak. Juan Manuel Jimenez -Kaskante-koak- esan zuen "Navarra es la madre de todos los vascos del mundo entero" eta "Vascos somos hemos sido y seremos". Besteek, ordea ez zuten onartzen irizidatu hau eta interbentzio bat aipatzekotan Sierrarena: "Soy navarro primero y despues español". Halarik ere euskaldunen batasunaren alde zegoenak irabazi zuten.

Izen batzuk

Presidentea: J. J. Perez de Obanos -Liedenakoa-. Idazkaria: F. San Martin -Añorbekoa-. Presidente orde: F. Fernandez -Murtxantekoa-. Tesorero: S. Lukin -Kaparrasokoa-. Beste mailan eta merindade mailan izendatutako batzordea beste probintziekin lokarriak herts egiteko-ondoko hauek osatzen dute: Aldaz eta Lakunza-Iruinea-, Gonzalez eta Esparza -Lizarran-, Basterra eta Pedroarena -Zangotzan-. Luna eta Sanchez de Munian-Tafallan- eta Sola eta Catalan -Tuteran-.

neutralak ezik, klase-gizartearen eta klase dominantearen zerbitzariak dira, langile masen aurka.

“Mundu guztiko poliziak, batu zaitezte”

Estatuaren arteko indar harmaturen arteko borroka sarri gertatzen da. Baina, batez ere gertatzen dena eta funts

Estatuaren arteko indar harmaturen arteko borroka sarri gertatzen da. Baina, batez ere gertatzen dena eta funtsezkoena, estatu barneko klaseren arteko borroka da, batzutan honi buruzko atenzioa desbideratzeko interesak dauden arren. Eta mundu guztian da iraultzaren/errepresioaren hastapen latentea, kapitalismo imperialistaren eslaboi indartsu nahiz ahuletan; eta herri sozialistetan ere. Eslaboi ahuletan (hirugarren mundua) errepresioa nabarmenagoa izaten da; esate baterako, Txilen, Brasilen edo Turkian poliziak ez du zalantzarik masen aurka iharduteko eta izuikara barreiatzeko. Baina gizarte aurreratueta (USA, Suiza, Frantzia, Alemania e.a.), urbanoetan, gauzak ez dira zeharo ezberdinak, azken baten, errepresioa aurrekoetan bezain gupida gabekoa da. Aparato eta alienabide ideologikoak efektiboagoak ohi dira, eta bortxa azken baliakizuna da. Baina erabiltzen denean, estatuak, moztzeko eta irudiak kendu eta bere benetako karakterra agertzen du.

Alemanian kasoak, adibidez: Frantziaren bezala, langile masen miseria, egin zen postgerrako hazkundeaz geroztik, Alemaniaren Errepublika Federalak 1967/68an agertu zuen bere izaera errepresiboa. Asktasun herriaren eta alemaniar mirariaren mitoak zurbildu ziren. Eta orduan argitu zen AEF NATO-ko aparatua militarren oinarrietatik bat zela, bere lantegietan hirugarren mundua suntsitzeko “napalm” egiten zela, poliziak masak erreprimitzen zituela... iraultzaileak hil (Ohnesorg, Schelm, Rauch, Weisbecker, Meins, Meinhof e.a.) eta mordoka espetxeratu egin dira geroztik. Guzti hau gehiengoaren indiferentziaren aurrean. Maioria zeharo kontrolatzen du klase dominanteak ekonomikoki eta ideologikoki. Minoria suber-siboaren aurkako kolpeak zehatz, gogor eta zakarrak dira. Poliziak badu medio egokirik erreprimitzeko, eta errepresioa justifikatzeko edo izkutatzeko, hau komeni zaionean. Oraitu, gobernuak, lau urteko eperako, terrorismo urbanoaren aurka iharduteko 1.160 milioi peseta eman ditu, gehiena poliziaren departamentu anti-terroristarentzako.

Hau ez da Alemanian bakarrik gertatzen. Berdintsu edo areago USA, Frantzia, Ingalaterra, e.a. Gainera errepresio indar hauk estatu artean ere konpontzen dira. Ezagunak dira Italia-Frantzia, Alemania-Suiza (ez hain neutrala berau), Frantzia-Espania eta beste estatutako indar errepresiboen arteko harremanak. Badi, guardia zibila, CRS-ak (ezagutzen

bortxa eta estatu modernoak

Estatua eta indar errepresiboak

Egungo gizarte modernoan, sistemaren euskarrietarik bat estatua da. Estatua garrantzitsu bezain eztabaidatua da. Batzuek erakunde-erakunde naturaltzat dute, eta bakoitza eta askatasunaren zaindaria dela dio. Noski, klase dominantearen segurtate eta esplotazio askatasuna, ihardetsiko genduk. Marx-ek esan zuenez: “estatua klase dominazio organo bat da, klase baten bestearekiko zaindaria organo bat, zaindaria hori finkatzen eta legalizatzen duen ordena baten sorpena da, klasearen arteko istiluak biguntzeko”. Gizarte honetako lege eta ordena klase dominantearen lege eta ordena dira, herriaren gehiengoaren aurka eta bere esplotazioan oinarritzen den gutxiengoaren zaindaria. Estatu modernoak hiru funtzio ditu: a) Administrazioa, b) Ideologikoa, d) Erre-

presiboa. Azken hau ezkutatzeko saiatzen da boterea batez ere. Baina estatua-aren izaeraren funtsezko elementoa da: “estatua, errepresio indar berezi bat da” definitu zuen Engels-ek. Estatuak errepresio fisiko organizatzailearen eta legalizatzailearen monopolioa du. Errepresio honek forma ezberdinak hartzen ditu estatu-erakunde bakoitzean, sistemaren defentsarako azken elementoa baita. Lehenago, aparatua ideologikoa daude boterearen eskuetan masen kontzientzia manipulatu eta erabiltzeko. Baina sarritan, azken neurri bezala, bere izaera erreala agertzen du, bortxa fisiko zuzenaren bidez, masa iraultzaileak desegin eta suntsitu nahiaz. Hau egungo gizarte moderno guztietan gertatzen da. Edozelan ere, demokrazia-bugesa- ren lege eta ordena zaindatzeko indar moderno, apolitiko eta efikaz bezala agertuko ditu estatu bereko aparatua ideologikoa. Izatez,

dugu Poniatowski), carabinieriak e.a. "mundu guztiko poliziak, batu zaitezte" konsigna oihukatzen dutela. Edo oihukatu ezik, praktikatzen dutela. Izan ere, orain arteko harreman eta konponketa ezik, praktikatzen dutela. Izan ere, orain arteko harreman eta konponketa ugariz gain nazioarteko poliziak gertatzen ari dira. Klase dominanteak ere, internazionala kantatu ezik, praktikatu egiten baitu asaldidanik.

Gure "ordenazaintzaileak"

Espainiar estatuan ere antzera da. Errejimen frankistaren krisi instituzionalaren barnean gaude. Egitura formal diktatorial batzutatik, klase diktadura forma demokratikoetara iragaten ari da estatua. Errepresioaren kontrola arras garrantzitsua, hurbila eta gogorra da (gu lekuko abantailatuak ohi gara).

Espainiar ejerzitoak 302.300 elemento ditu (89.000 profesionalak); buru bakoitzari dagokion gostoa gauza gutxi da bainu handitzen ari. Guardia civilak 65.000 profesional dira.

Polizia eta informazio talde tipi anitz bada. Erakunde hauk, ofizialak nahiz ez (BOE-n ez agertu arren) estatuko klase dominantearen zerbitzari zuzenak dira. Indar erreakzionario parapolizialak ere ugari dira, eta aurreko erakundeekin koinzidentzia zirkunstantzialak baino gehiago dituzte. Kasu batzuetan, ofizialki deuseztatu den organismo batek praktikan iraun egiten duela gertatzen da, BISEk adibidez. Azken garaioan, eta estatu burgesarren aparatuen aldakuntza prozesuaren arabera errepresio talde tipi sekretoak aldatzen eta beharrian berrietara egokitzen ari dira egitura zahar eta berrien arteko krisia jasaten ari direlarik. DGS (Cuerpo General de Policía eta Policía Armada barnean ditula) eta DGGC (Guardia Civilarena) ere birregituratzen ari dira.

Azken erabakiek Guardia Civilaren Ministerio del Ejercitoarekiko dependentzia errepikatzen dute. Eta Policía Armadaren egintza lekugunea hedatzen dute, 20.000 baino gehiago biztanleko hirietara, gatazka tokietara eta metropoli-inguruetara. Honek Euskal Herrian arrazoi bi ditu: goardia zibil indeseableen desprestijioa (poliziarrena baino handiagoa), eta batez ere, efektibitatearena. Goardia zibilak ez ditu medio egokiak bakehauste urbanoak desegitzeko (azken manifestaldietan hil izan dituenak lekuko). Polizia modernizatuagoa da, eta errepresio materiala berritzen dihardu, errepresioak ez daitezen masakreak izan (gomazko pelotak eta kezko poteak ere arrikutsuak dira hurbildik erabiliaz gero, eta hilak ere egin ditu), ez bait zaio komeni botereari "con la progresioa modernización de las dotaciones de material antidisturbios a la Policía armada, el Gobierno parece querer conseguir el evitar accidentes que van en perjuicio del propio orden público". Le-

hentsuago, Policía Armadaren indarren gehitzea finantzatzeko (3.739 gizon), mila miloi pesetako kreditoa tramitatu du gobernuak, iragan urtarrilean 6 komandante, 28 kapitan, 66 teniente, 25 brigada, 162 sargento, 494 kabo, 2.958

polizia eta 14 espezialista berriz gehitu zuten. Urte honen haseran 34.000 lagunek osatzen zuten; 1979an 45.000 izaneko dituela kalkulatu da.

"Cuerpo General de Policía"k berriz, 10.000 lagun omen ditu. erdiak BPSkoak.

Erreforma politikoak inoiz baino errepresio gehiago ekarri du, Euskadin batez ere. Eta Suarezek, demokraziaren izenean noski, hauteskundeak egin arte ez duela manifestaziorik ametituko azaldu du; "erreforma demokratikoaren" aurkako edozein ahalegin erreprimitu egingo duela azaldu du. Bitartean ez ditu presoak espetxeetatik ateratzen, rehenak baitira, negoziaketa harremanetako elemento direlako. Halaber, frantses CRS-ek euskal errefujatuak erasotzen eta detenitzen dihardute, Ipar Euskal Herrian, espainiar gobernuarekiko elkartasun izkutua agertuz. Eta Hego Euskal Herrian, gobernuak beste polizia indar berezi bat antolatzeke asmatan ari omen da, terrorismoaren aurka iharduteko; lehengo ATE, baina ofiziala.

Politikaren errepresioa eta errepresioaren politika

Estatuaren indar errepresiboek heuren arteko autonomia eralatibo nahiko handia dute; hala ejerzitua poliziarekiko, itxurazko funzioak ezberdinak bait dituzte. Azken gobernuari estuago lotzen zaio, eta zuzenagoa, profesionalagoa eta espezializatuagoa da. Ejerzitua estatuaren zaintzailea da, azken batean. Gure gizartean, edozein ere, estatuak du errepresio fisiko organizatuaren monopolioa. Errepresio aparatuan, duen autonomia erlatiboagatik talde "ilegal" nahiz erakunde ofizialak daude, elkartasunez harremanetan. Eta, egun, estatu-era progresistenen ere badute errepresioa erreakzioarekin batzen deneko aparatoa. Eta bere errepresioa, neutrala ez ezik, zeharo politikoa da.

JOSEBA SARRIONANDIA

TXARANbel

Euskal Liburuak
Emakumeen Liburuak
Zurezko jostailuak

Donibane karrika, 5
DONIBANE LOHITZUN
LAPURDI

Elizondoko

ESARTE

lukainak

jateko nahiz gordinik, nahiz
egosita nahiz erreta

Urrut.— 580114

NAFARROA

(Donostia: GAPI Urrut.390010/616994)

YEU-TIK PORQUEROLLES-A

Ile d'Yeu-koak "askatuak" izan bezain laster, beste uharte berri batetara hamar euskaldun "errefugiatu" igorriak izan dira.

Ostegun goizean, argia doi-doi altxatu eta, frantses poliziak hamar gizon, ohetik atera dituzte eta Baionako komisaratu eramane.

Berehala Pabera abiatu eta, handik Toulonera airekoz; bertatik helikopteroz "île de Porquerolles"era, Var izeneko departamentuan. Dirudienez, Ostatu batean ongi zainduak direla. Hoienean arteen dira; Jabier Aya Zulaika, "Tropa"; Jose Martin Sagardia; Manuel Makazaga; Jesus Zugarramendi; Anjel Iturbe-Txominen anaia; Jesus Arin Baztarrika; Jose Villar Gurutxaga "Fangio"; Juan Otsoantesana; Jose Urrutikoetxea eta Jose Maria Zapirain.

Aspalditik Giscard eta Suárezen arteko hartuemanak ezagutzen ditugu.

Suárez beldur zen errefugiatu hauek bere hauteskunde miresgarri hauk baino lehenago, zerbaitegin zezaten eta fabora haundi bat eskatu dio Giscard-i: euskaldunak herbesteratzea. Betiko kantua.

Frantses kasetak dioenez, barneko ministroak agindua emana zuen errefugiatuen etxe guztietara joateko eta arrestatzeko.

Horrela Pannecau osoa ikertu dute, Zabal liburutegian ziren edozein bezerori paper eta dokumentazioen eskatuz. Frantses poliziak arrestatzeko ziren jende askoren izen-zerrenda haundi bat gorderik ukan du. Hamarren bat harrapatu dute. Bainan beste gehiago ere, benturaz era berean, uhartera bidaliak ziratekeen. Batek baino gehiagok beren etxetik suntsitu behar izan du. Kasetan, beti ematen duten argumentua, zera, E.T.A.ko errefugiatu batzu azken bolada honetan biziki gaiz-

toki jokatzeko arri direla. Hori dio poliziak. Hala nola aitzaki ederra: Donibanen, euskaldun batzuek, saltzen ari zen gizon bati, bere dokumentuak eskatu ziotela-kotz, errefugiatuek "azpi-suge" edo "txibatoren" bat zela eta, ustean zeuden. Frantses poliziak "polizi-itxurzko" jokae-ra hau, ez zuen batere apreziatu.

Beraz, biziki argi da: bi herria onartu beharrean dira, Euskadi herri bat bizi nahiaz dela. Herri honen kontra joateko, indarra eta biolentzia baizik ez dakite erabiltzen. Bi herri zapaltzaileek Euskadiren kontra, indarrak batzea, beren interesetan da.

Bestalde, jakin izan dugu uharteko mera edo alkate jaunak Giscard pertsonalki ikusi nahi izan duela gai honetaz eztabaidatzeko.

Pariserat joan omen da eta Giscard-ek inolaz ere ez du ikusi nahi izan.

Uharteko alkatea protestaka zen, nola lehendakariak, horrela gizonak beroien etxetatik eta herritik kanporatzeko esku-biderik ez zuela esanez.

Poliziak, omen, errefugiatuei hitza eman die hamasean, beraz hauteskundeak iragan bezain fite, etxeratze baimena eta eskubidea lortuko dutela.

Igandean, Donibanen, Dantzari egunerako jende frango bildu da, eta manifestazio bat egin horrelako arbitrariorazko erabakien kontra: Udaletxera ere eskabide bat eramane nahi izan dute...

Bainan, azkenik, ez da ezer izan. Okasio liluragarri bat galdu dugu.

Eta, bitartean, hamarrak presondegi batean beren denbora hiltzen, eta zai, zai,... NOIZ ARTE? ●

EZINE EZKO TREGO A

Espainiar egunkari eta aldizkari esagunenetarikoetan irakurri dugu zenbait irazkin alarmista ETArek etorkizunari buruz. Dirudienez, orain arte hain ondo saltzen zuten produktoa jendeak ez du onartzen sensazionalismorik gabe. Horregatik profesionaltasuna bazterturik, ETArek zatiketa eta Euskadiren suntsitzea zabaltu dute toki guztietara. Euskal irakurle-goak gauzak diren neurrian ikusteko posibilitadea eman nahiean, argitaratzen dugu lan hau.

Politiko militarren komando baten detentzioak, berriro jarri ditu aktualitatean erakunde honek jasaten duen beharaldia eta gobernuarekin egondako kontaktoak edo elkar hizketak. Behar bada, dena problema bat bakarrik da, baina aurreko asteko informazioan adierazi genuenez, beharaldi honen iturburua prozesu baten fruitua denez gero, aztertze historiko berezi bat eskatuko luke eta une hauen herri ematera mugatuko gara.

Suárezen gobernuak erakutsi zuen bere negoziatzeko nahia, Araluze hil ondoren. Partikular bitartez lortutako harremana zelarik, joan zenak adierazi zuen gobernauren sektore baten pentsakera ordezkatzen zuela eta lehenengo kontakto honek balio izan zuen bakoitzaren jarrera eta baldintzak ezagutzeko. ETA aldetik garbiro gelditu ziren baldintzak tregoa bat emateko presoak kanpoan, libertate demokratikoak talde guztientzako eta gerorako uzten zen indar errepresiboen desagitea eta autonomi estatutua. Baldintza hauk gradualki beteak izan behar ziren.

Referenduma baino lehenago

Referenduma baino lehenago gertatu zen bigarren kontaktoa. Etorri zenak politiko-militarrei esan zenez, Gutiérrez Me-

Iladoren partetik zetorrela eta gero Martin Villa, Suarez eta Erregea informaturik geldituko zirela. Tregoa lortzeko espetxeen egoera hobetzea besterik ez zuen eskaintzen. Bilera hontan militarrek ere badaude. Hauek honen ezaugarri informala azpimarkatu ondoren, adierazten dute, nola edozein elkar hizketa egiteko presoen libertatea eta libertate demokratikoak premiazkoak diren.

Itxaso ondoren

Horrez gero, harremanak apurturik gelditu ziren Itxaso eta Arrasateko gertakizunak arte. Ordurako "Amnistiaren zabaltze" hori emana zegoen eta jakina denez, ez ziren denak irten. Jarrerak berdinak ziren eta ez zuten ezer lortu. Gobernu aldetik ez zen jende gehiago azaldu.

Edozein modutara barnean, erakundearen barnean alegia, aspalditik desarrolatzen ziren linea desberdinak kontakto hauen arabera handituz joan ziren eta KEMENen ptoposamen bat aurkeztzen denean tregoarako apurtzen da erakundea. Komando bereziek ez dute onartzen VII. Asanbladan hautatutako zuzendaria.

Dokumentuaren mamia

Dokumentu hartan adierazten zena gutxi gora behera elkar hizketetan erakutsitako jarrera zen, baina aldi hontan publikoki. Honela pentzatzen zuten: gobernu edo onartzera edo errepresioaren bidea hartzera beharturik aurkituko litzakela.

Bertan bereizten da gobernu hau transiziozko bezala eta hurrengo hauteskunde garrantzia Euskadiko etorkizunerako; baldintzaz bai noski, mintzatzen zen. Ezer berririk ez. Ondorioa ezaguna da.

Burruka harmatua berriro

Ez dago adierazi beharrik baldintza hauek bete gabe gelditu ziren jarritako epean. Hurrengo egunean argitara emandako agiri batean burruka harmatuarekin segitzeko nahia eta erabakia anuntziatu zuten.

Era berdinean eta hauteskundeei dagokienez boikota eskatzen zuten. Hurrengo egunean Martutene inguruan komando bat erori zen ekintza bat prestatzen ari zela. Esaten dutenez, 25 goardiazibil hiltzeko omen. Esan dutenez, duela hilabete Tolosan izandako atrakoaren egileak dira.

e.s.b.-ren helburua

IRABAZI

ESB (Euskal Sozialista Biltzarreak) alderdiak hauteskundeetara joatea erabaki du, hilaren 22an Bergaran eratutako Batzarre Berezian. Erabaki hau, herri mailan hainbat inkesta eta kontsulta egin ondoren hartua izan da, eta joan deneko martxoan Bilbon egindako kongresoan utzitako posibilitateari jarraituz. hala ere, aldagarri utzitako omen da, ondoko egunetan oso gertakari garrantzitsuak izaten badira, behintzat.

1976ko ekainaren 6an Arantzazun lehen kongresoa eratu zuenetik, ESB-k beste bi eratu ditu hamar hilabete barruan. Bigarrena joan deneko martxoan eratu zuen Sarriko-ko Unibertsitatean, eta orduan hauteskundeetara ez joatea erabaki zen, amnistia eta bestelako egoera aukerako bat lortzen ez zen artean. Hala ere, bide bat uzten zen, egoera aldatzen zen neurrian jarrera ere aldatu ahal izateko.

Geroztik, ESB posibilitate hoik aztertuz aritu izan da, eta jarrera berria eztabaidatzeko konbokatuz zuten garaiz Bergarako Kongreso Berezia, hauteskundeetara jokabidea erabakitzeke, hain zuzen.

Denbora honetan, ESB-k hainbat bileretan parte hartu izan du, gainerako euskal alderdi eta mugimenduekin, bai bere militantiaren ikuspegia aztertu, eta baita herri mailan zenbait kontsulta eta inkesta egin ere. Donostian eratutako mitinean egindako inkestan, ehuneko 70 hauteskundeetara joatearen alde azaldu ziren, ehuneko 13 kontra, eta gainerakoek ez zuten erantzun. Prozedura honetan gertatu zen zenbait preso atzerriratzea erabaki zuen Ministro Kontseiluaren biltzarrea, baina Kongresoaren konbokatoria aldeztu aurretik egin zegoen.

ESB-ren alternatiba

ESB "irabaztera" doa hauteskundeei, "irabazte" horrek duela urtebete baino gutiago jaio den alderdi batentzat esan nahi duena kontutan hartuz. ESB-k badaki ez dela nagusi aterako, baina gainera ditugun hauteskundeak guztiz baliagarri izango zaikiolakoan dago.

Alde batetik, ESB-k sozialismo aber-

tzale bat azaltzen du, PSOE eta PNV bikote klasikoa hautsiz. Bestetik, sozialismo abertzale hori nahi du hauteskunde burrukan finkatu, hauteskunde mota honetan botoak partiduko izango baitira, eta, beraz, partidu bakoitzaren zaleak kontatu ahal izateko bezalakoak. Helburu bezala, ESB-l ahalik eta autonomia gehiago lortu nahi luke Euskal Herriarentzat, eta baita erabateko amnistia ere. Bestalde, ESB-k ez du ikusten "Compromiso Autonómico" delakoa firmatu beharrik duenik. Berrek esan bezala, "hori PSOE-k edo beste firmatu beharko du, inork sinesterik nahi baldin badu"

Hainbat inkestaren arauera, ESB-k ehuneko 14 lortuko du Araban. Beste iturri batzuek diotenez, Gipuzkoan ehuneko 15 aterako du, Bizakian ehuneko 10 eta Nafarroan ehuneko 1,7 edo.

ESB-k erabateko plangintza burutua da hauteskunde kanpainarako. Mitinak eten gabe eratuko ditu, eta liburu bat euskaraz zein erdaraz argitara emango du, jendeari bere programa guztia zehatz-mehatz jakinerazteko. Guzti honetarako, ESB-k diru kreditu bat eskatu dio Lan Kide Aurrezkia "ez den" diru-etxe bati.

ESB-k, hauteskundetara doalaeman du hitza. Beharrezko ikusten du joatea. Bere ustetan, hainbat taldetan zein alkateen artean harturiko erabakiak, "amnistiaren kontenidoa" eta "ez joatearen ondorioak" aztertzea hartu omen dira.

Aurrerantzera ezer gertatuko balitz, ESB-k ez du beste kongresorik eratuko. Aldakuntzaren erabakia, bere Nazional Burutzak hartu beharko du.

Zeruko Argia: Noiz eta nola hasi ziren ne-goziaketa hauk?

I. Esnaola: Bandrés eta Aperribayek Suárezekin izan zuten elkarriketarekin hasi zen asunto hau. Maiatzaren 16a zen. Preso guztien kaleratzea eta, konkretuki, "Juicio de Burgos"en ondorioz dauden 6 presoetatik 5 atzerriratzeari buruz mintzatu ziren. Izko bastertuta gelditu zen, zeren sententzian Manzanasen hiltzearen egile bezala gelditu zen. Mintzaldi hortan irteeretako egutegia jarri zen. Egutegi hau nahiko zalantzarria da eta euskaldun preso batzu eleazioak iristen direnean oraindik espetxean egonen direla adierazten du.

Z. A.: Zeintzu izan ziren mintzaldi honen ondorioak?

I.E.: Atzerriratze onhartzearen firmak lortzeko, Bandresek Cáceres eta Córdoba espetxeak bisitatzen ditu. Maiatzaren 18an Burgosen presentatzen da hango presoek egutegiaren berri emanaz. Presoak ez daude ados, eta beste proposata bat eskaintzen dute: Nahiz eta 24 epearekin jarrai, onartuko litekela hau 30eraino luzatzea egun hortan preso guztiak kaleratuak izateko modua izango balukete. Bandrés Donostiara itzultzen da eta, presoak egin dioten proposata Madrilegoi adierazten die telefonoz. Egun hortan ETAk "policia armado" bat hiltzen du.

Z.A.: Orain arte ikusi dugunez, Bandrés eta Aperribayek eraman dute asunto guztia...

I.E.: Hilaren 19an hasten naiz parte hartzen. Bandresek in Parraldera abiatzen naiz, Politiko Militarren zuzendaritzari eta Militarrei gestio guztien berri emateko. Nahiz eta Oteroren, "Subsecretario de la Presidencia" delakoaren, hitzak adierazi, eszeptizismo handiz hartzen dituzte gauzak bi erakundeak. Oterok esaten duenez, polizia hori hila gertatu den

arren, ez du pentsatzen ezinezkoa denik 30ean preso guztiak kaleratuak izatea. Horregatik eskatzen dio Bandrés lehen bait lehen indulto eta atzerriratzeak eskatzen dituzten idazkiak presentatzeko. Hurrengo egunean "Consejo de Ministros" egiten da. Oreja Agirrek "Ministro de Asuntos Exteriores" delakoak Bandresei eskatzen dio 23rako idazki guztiak presentatzea nahitaez. Elkarriketa bat izan ondoren, Bandrések eskatzen dit bisitatzen ditudan espetxeek idazkiak biltzeko. Honela, nere konpromisoa Burgos, Cáceres eta Madrileko espetxeetan finkatzen da. Beste preso guztiei gutun baten bidez bidaliko zaizkiete idazkiak, beraek gero modu berdinean Presidentziara igorritzeko.

Z.A.: Zein izaten da presoek erreakzioa?

I.E.: Burgoekoak hasarretzen dira eramaten dieran planteamenduetarekin. "Consejo de Ministros" egin behar zen eguneko Maiatzaren 20a goizean bisita bat eduki zuten. "Comisario de policía" bat presentatu zitzaion Martin Villak izenpetutako idazki batekin, eta berak eskaintzen zuen opzioa askoz hobea zen: 48-72 orduko epean preso guztiak kaleratuak izateko modua eta 8 atzerriratuak. 8 hauetan ez ziren sartzen gero Belgikara eramango zituztenek, baizik kaso larrienak zeuzkatenak: Izko, Sarasketa, Mujika Arregi, Wilson, Goitia, Pagoaga, Ruiz de Apodaka eta Feliz Egia.

Opzio hau goizeko 8etan presentatua izan zen. 11etan berriro bereganatu zen komisarioa Ibarraren bahiketa izan zela eta, berri honek eduki zitzaizkeen ondorioak ez zakizkiela esanaz. Hala eta guztiz, Martin Villa prest zegoela "Consejo de Ministros"en eskaintza hau presentatzeko.

"Consejo de Ministros"en Burgozko ijuizioko 5en atzerriratzea onhartu zenez gero, engainatu zituztela konprobatu zuten. Hortik beren haserre. Azkenik, Gobernuari komeni zitzaion opzioa hartu.

"En blanco" izenpetu ondoren, beraien organizazioek zuten iritzia lotuta zeudela izenpe hau adierazi zidaten. Organizazioak presoek eskuetan uzten dute erabaki osoa. Hurrengo egunean Burgozko Sak Belgikara eramana izan ziren.

"Presoak ez dirale"

pres kanpor ika-m

Amnistiaren aldeko Astea"ra
kara eramanak izan dira eta beste
Gertaera hauen martxa ondo kon
parte hartu duenatariko batengana

Z.A.: Barruan gelditzen diren presoeri buruz zer gestio egiten dira?

I.E.: Maiatzaren 23an "Presidencia del Gobierno"ra abiatzen naiz Cáceres, Burgos eta Madrileko idazkiak entregatzera. Han Otero, "Subsecretario de la Presidencia" delakoarekin mintzaldi bat izaten dut. Behin bakarrik ere ez dit esaten 30ean presoak aterako direnik. Berak ikusten duen zailtasun handiena prebentibo

diralen 2an irtengo".

soak ratzeko mikak

ra ondorioz 5 preso euskaldun Belgi-
esei buruz zenbait negoziaketa hasi.
kopreni dezagun IÑAKI ESNAOLA,
ara hurbildu gara.

-epaitu gabe- dauden presoen atzerriratzea da, zeren eta juiziorik ez badago, konde-
narik ere ez, eta atzerriratzten badituzte,
presoen eskubideen kontra jokatzten dute.
Bere iritziz, abogaduak arazo honen so-
luzio juridiko bat aurkitzen saiatu behar
lirateke.

Ondorio bezala atera nuena zera da:
Gobernaren interes handiena preso guz-
ten atzerriratzea da, baina zailtasunak

ditu juridikoki. Noski, ezinezko hau ez da
egiazkoa. Politiko soluzioa aurkitzea ez
da oso zaila Gobernuarentzat...

Bitarte hortan, Bandrés, Aperribay,
Escudero Rueda, eta bi alkate -Elkoro eta
Altuna- Madrilekin telefonoz kontaktoak
izaten jarraitzen dira.

Z.A.: 24eko epea bete da. Noal pentsatzen
dute erantzutea euskal erakunde eta alderdi
ezkertiarrak?

I.E.: Sokoan egon zen bilera bat hila-
ren 25ean. Ia denak bagenekien 30ean ez
zirela aterako presoak, zeren eta hurren-
go "Consejo de Ministros" a Ekainaren 2ra
arte ez zen izango. Pertsonalki etsipen
haundiz informatu nuen, hilaren 2an ere
preso asko barruan jarraituko zutela. Ban-
drése, alderantziz, pentsatzen zuen or-
durako denak kanpoan egongo zirela.

Alderdien aldetik, LAIA eta EHASEk
abstentzioaren aldeko kanpaina aurrera
eramateko prest agertzen dira, inde-
pendiente presentatu ginen kandidato ge-
hienak bezala -Antton Ibarguren eta ni le-
kuko-. EIAK ez ditu gauzak hain garbi
ikusten. Erabaki bat hartu baino lehen
Ekainaren 2ra arte itxoiteko eskatzen di-
gu.

Z.A.: Elekzioen aurrean nolako postura
duzu?

I.E.: Orain osatu behar diren Gortee-
tan ez dut sinesten. Presentatu banaiz
kandidato bezala KASEko zenbait inda-
rrek "pantalla" bezala aukeratu nautelako
da, 24eko pea ezinbestezko baldintza be-
zala jarritz, eta abstentzioaren aldeko kan-
paina aktiboa eramanaz. Hala ere, inde-
pendiente garenok ezinezkoa izan zaigu
KASEk planteamentu mailan eduki duen
zenbait erru ebitatzea. Lehenengoz,
MCKin izan duten paktoa, zeren organiza-
zio honek KASEk egin duen lan guztia ka-
pitalizatze modua eta ez ditu KASEn
interes berdinak. Bigarren, KAS berberari
egin behar zaion kritika, presoak kalera-

tze hutsarekin lotu duelako bere Gortee-
tara presentatzea. Lotura hau zeharo al-
drebesa da, zeren kasualitatez presoak
kaleratuak izaten ba dira -ezinezkoa ene
iritziz- KASEk zailtasun handiak izango
lituzke abstentzioa bultzatzearen beste al-
ternatiba bat eskaintzeko. Zeren hasiera
batetik ez du jakin herriari adierazten Am-
nistiak adinako garantzia duten puntuak
ere defendatu behar direla. Puntu hauk
KASEk bere garaian atera zuen alternatiba-
ren barruan daude.

Z.A.: Zergatik uste duzu horrelako joka-
bidea izan duela KASEk?

I.E.: Egia esan, negoziaketa guzti
hauek KAS nolabait dominatu egin dute.
Negoziaketak hauteskundeetarako interes
pertsonala zutenek, edo Gobernuaren in-
teresak defendatzen dituztenek eraman
bait dituzte. Eta Gobernuaren interesak
zein diren badakigu: herria desmobiliza-
tzea, eta euskal langile klasearen interesak
inolaz defenditzen ez dituen sistema ba-
ten barruan joka dezaten saiatzea.

PILAR IPARRAGIRRE

Esnaola Amnistiaren zain.

BURGOSKO PRESOK HASERRA. Maiatzaren 25ean izenpetutako idazki batean diotenez, haserre daude. Suarezen Gobernua erabili dituen maniobra salatzen ondoren presoak "rehén" bezala hartuak izan direla herriak aurrera daraman borroka gelditzeko, adierazten digute. Beste aldetik, "oposición civilizada" (PNV, PCE, PSOE, ESB...) delakoaren postura salatzen dute ere, zenbait pertsonak erabili duen jokoa bezala, Gobernuarekin paktoak eginez herriak nahi duena traizionatuz. Herriari dei egiten diote amnistia orokorraren aldeko borroka jarraitu dezan, askatasun demokratikoak eta indar errepresiboen deuseztatzea kondizio minimo bezala demokraziari buruz hitzegiteko.

MAITE DIRACHTETTERI OMENALDIA. Jakina denez, BORDAXURI antzerki taldearen partaide zen 23 urteko neska hau, istripuz hil zen. Ekainaren 5ean omenaldia eskainiko zaio Aiherran; goizeko 10etan meza, ondoren harri baten ezartzea hil zen tokian eta Mendiboure eta Alkat bertsolarien saioa. Arratsaldean BORDAXURI bere antzerkia eskainiko du.

I.A.M. BOIKOT AKTIBOAREN ALDE. Ikasle Abertzale Mugimenduak boikot aktibo batera dei egiten digu. "Amnistia ez da Gobernuak deritzen 'medida de gracia' ez eta guttiagorik, amnistia demokraziaren prozesoren hasiera eta 40 urte hauek zantzat izan den geure herriaren bersortzea izan beharko litzateke". IAMen iritiz, Gobernuak erabili egin du amnistia datoren hauteskundeetako bidea prestatzeko, estatu espainoleko zenbait preso (FRAP, eta beste taldeetakoak) barruan utzirik, atzerriratze neurriak -Espainia eta Frantziako gobernuen artean- hartuz, gehienbat diktaduraren aurka borrokatu dutenak politika bideetatik at utziz, beste zenbait atzeriatu bezala. "Ordua da atzerriratu hauen beren etxetara itzultzeko, eta edozein pertsona dituen eskubideak beraiek era edukitzeko". Gauza hau guztietatik IAMekoak boikot aktiboaren alde daude.

HEGO EUSKADIKO GESTORAK BETI BEZALA. Amnistia orokorra, garbi ikusten dugunez, nola oraindik ez den lortu, Hego Euskadiko Gestorek salatzen dute: 1. Oraindik presoak eta atzerriratuak daude; Espainiako eta Frantziako gobernuak elkartzurik erakutsi duten jokabidea zenbait atzerriratu Porquerollesera eramanez, Espainiako hauteskundeak paketsuak izan daitezkeen. 2. Batzuentzat askatasuna eta besteentzat espetxea eta atzerria dagoen bitartean ez dago amnistiarik ez eta alderdi batzuentzat askatasuna dagoenean eta besteentzat legalidaderik eza. 3. Sistemarekin konprometitu dauden "ordenazaintzaileak" irauten duten bitartean amnistia orokorrik ez da egon. Horregatik hauen deuseztatzea nahitaezkoa ikusten dute. Hego Euskadiko Gestoraren agiriak zoritxarrez ez digu ezer berririk esaten.

GIPUZKOA ELKARTUA. Astelehen arratsaldean, elkartuta dauden gipuzkoarrak, autobusez baturik, Anoetako Kiroldegira hurbildu ziren, Espainiako zenbait pertsonalitatek -Manuel Fraga bat zelarik- hitzegin behar zutela eta. Egia esan, elkartuta duden gipuzkoarrak bakarrik eduki zuten mintzaldi ospetsu hoiek entzuteko posibilitadea, zeren elkartuak ez gaudenak "ordenazaintzaileak" gelditurik izan ginen. Grisa izan zen eguna, eta gris agertzen ziren "Maria Cristina" hotelaren inguruak, Anoetako kiroldegiarenak bezala. 2.500 gipuzkoar bakarrik daude elkartzurik 700.000en bat bizilagun dituen probintzian hoiek bakarrik elkartzurik egotea ez zaigu oso egokia iruditzen. Baina, noizbehinka zatituak batzen direla azaltzeko, Fraga kotxe baten barruan kale-ratu zanean, beste zenbait inguratu zuten, eta zatituen garraxi mingarriak entzun behar izan zituen Nahigabea lehen bait lehen kentzeko, gaueko 11etako trenean benetako agur jauna eman zigan. Elkartuak izango dute orain problema. Baina, gogoratzen diegu urruntasunak maitasunaren sua piztu egin dezakeela.

tzientzia aurrera eramateak garrantzi handiagoa duela ikusten dute SEASKA-koek.

Eta, ikuspuntu honen barruan, hemen-dik aurrera egin behar diren gauzen berri ematen digute:

- Ekainaren 17an, Donibaneko "Jai Alai" pilota lekuan, kantaldi bat ikastolaren alde. URKO eta QUILAPAYUN izango dira kantari.

- Hil honen 26ean, Donibanen "Ikastolaren Eguna" ospatuko da. 11etan hasi eta arratseko 8ak arte. Lehen zatia paila-soak eta antzerki taldeak osatuko duten beharrea gaude talde hau denak ikastolako haurrak osatuta daudela. Bigarrena musika, txistulariak- Lekeitiotik 100 etortzekoak dira- eta antzerkia ere.

Haur ttikiak zaintzeko modua egongo da. Orain arte ikastolaren barruan egiten zuten festa hau, baina aurreko kanpoan egitea erabaki dute, jende guztiak -Ipar eta Hegokoak- parte har dezan. Interes asko dute Hego aldeko jendea hara joan dedin, zeren horrek ematen du hitzegiteko oportunitatea, eta hitzeginez hobeto ezagutzekoa. Erromeria "Ducontenian" egingo da. Bi jaialdi hauekin pentsatzen dute diru zuloa tapatzea. Garbi ikusten dute Hego aldera zabaldu bazuten kanpaina hau 400.000 pezeta ateratzeko modua edukiko zutela, baina ez diote inori ezer kendu nahi. Hegoko ikastolek ere nahiko problema dutenez gero, hemengo dirua ikastola hoientzat izan behar dela pentsatzen dute.

Orain dela gutti, Gasteizko bilera Nagusian Iparraldeko ikastolak parte hartu zuten, eta erakunde hortan bezala, beste zenbaitetan parte hartzeko asmotan dabiltz. 4 eta 3 = 1 praktikan egia izatea nahi dute.

SEASKA

kontuak emanaz

SEASKAk, Ipar Euskal Herriko ikastolen elkarte, orain dela hilabete eta erdi kanpaina bat hasi zuen. Ikastolak aurrera jarraitzeko dirua behar zuela eta, Frantziako gobernuak Espaniakoaren modura laguntzen zituela ikusirik, herriari laguntza hau eskatzea erabaki zuten.

Kanpaina hau Iparraldeko ikastolarentzat zen, baina sinbolikoki, Hegoko anaiei informazioa ematera etorri zaizkigu.

Bi modutara eraman dituzte gauzak. Alde batetik kutxa itxi batzuek jarri zituzten denda, taberna, lantoki, mediku etxe e. a. tan. 700 bat kutxa erabiltzea pentsatu zuten, baina azkenik 600 bakarrik jarri ziren.

Bigarren modua eskutitzen bidez egin zuten. Gurasoak moldatutako hitzez sinpatizante eta ezagun guztiei bidalitakoak. Denetara 2.500 eskutitz bidaliak.

Kontuak garbi azaldu nahi dituzte:

Kutxak: 600.
11: hutsak
80: 100 pezta bakoitzak
180: 800 pezeta bakoitzak
besteak: 8.000 pezeta bakoitzak

DENETARA: 31.000 franko 400.000 pezeta

Eskutitzak: 2.500 bidaliak. Gutun hauen lema "Franko bat eskualdun bakoitzat" zen. Hego aldetik, naiz eta ez eskatu, 160.000 pezeta iritxi ziren. DENE-TARA: 800.000.

Iparraldeko ikastolak aurreko 2.200.000 pezetako zuloa zuten. Kanpaina honekin 1.200.000 ateratzea lortu dute. Nahiz eta diru mailan nahi zuten dena ez iritsi antolatzaileak pozez daude, zeren eta denbora guztian ikastola plazan egon da. Lehen aldiz Euskal Herri osoko ikastolen problemak plazaratu dira, eta horrek garrantzi handia du. Iparra nahiko geldirik izan ohi da euskal gauzetan. Frantziako gobernuak, bere "demokrazia"ren bidez, euskaldunak lotzea ia lortuta zuen. Baina gauzak aldatzen ari dira, eta jendea bere interesak, eskubide diren interes hoiak, defendatzen hasia dugu. Bilkuretan, jaialdietan bezala, jende askok parte hartu du. Irratietan agertzea, egunerokoa zertarako zen kanpaina hori dena esatea... Kontzientzia esnatzea lortu du. Naiz eta diru guziaz ez lortu, euskaldunen kon-

UDA-EUSKARA-BASERRIA

Urtean zehar euskara ikasten saiatu diren gazteentzat, baserriak eskaintzen dira Orexa eta beste herrietan gure hizkuntzaz zail daitezen.

Herri bakoitzean klaseak ere antolatuko dira eta dihoazen gazteek uztaila osoa pasa beharko dute.

Joan nahi duten gazteen aukeraketa egitearren, datorren igandean, ekainak 12, azterketa ttipi bat izango da Donostiako Kaputxinoen aretoan goizeko hamarretan eta hara dei egiten zaie.

Eskatuko den maila 3. Euskalduntzenarena edo antzekoa izango da.

Informazioa: 454962/361911.

unibertsital barrutia eztabaidan

1.- Nola ikusten duzu Euskal Unibertsital Barrutia sortzeko beharra? Zein lurralde hartuko luke?

2.- Zeintzuk dira Barrutia sortzeko dauden oztopoak? Zeintzuk lirateke zure eritziz, bide egokienak hori lortzeko?

3.- Zein berezitasun izan beharko lituzke eta nolako antolaeraz egin behar litzateke?

4.- Nola ikusten duzu Udako Euskal Unibertsitatearen (UEU) funtzioa Euskal Unibertsital Barrutian?

5.- Barrutiko beste Unibertsital instituzioekin, zer lotura bide eduki behar du, zure ustez, UEUk?

6.- UEU euskaraz egiten da osoki, eta bertan azaltzen diren lanak Unibertsitate ofizialetik at egiten dira. Zentzu honetan, zer posibilitate dago lan horiek Unibertsitate Ofizial barnean egiteko? Era berean, Euskal Unibertsitatearen oinarriak apurka apurka ereinaz joateko?

1.- Nahitaezkoa iruditzen zait, gaurko egoeran, Euskal Unibertsital Barrutiaren beharra. Baieztape honen arrazoiak ematerakoan, hiru bat, guttienez, aipatuko nituzke:

- Espainiako Unibertsitateetan barrena sakabanaturik dauden euskal unibertsitarien kopurua. Giza eskubide funtsezkoena besterik ez da, bere sorterrian ikasi ahal izatea.

- Euskal Herrirako Autonomi Estatutua posible bezala ikusten ari garen une honetan, kontraesan nabaria litzateke, unibertsital eremuan, beste zenbait alorretan bezalatsu, autonomiarik ez edukitzea.

- Euskal Herriak ozenki erreibindikatzen duen Euskal Unibertsitaterako bidean, garrantzitsuenetarikotzat jotzen dut unibertsitarien eragina; indar guzti hau Barruti batetan bateratzea, beraz, beharrezkoa zaigu.

Barruti honek hartuko lituzkeen lurraldeei buruz, ez dago dudana jartzerik Hego Euskal Herriko lau probintzietara hedatua behar duela izan.

2.- Gaurko unibertsital egoeraren arrazoiak politikoak direnez gero, ez dago dudarik oztoporik nagusienak politikoak direla.

Akademik eta administral oztopoak ere ez ditugu ahaztu behar. Kapitulu honetan sartuko lirateke gaurko Unibertsitateek har zezaketen jikabidea, hots, Bilbo, Valladolid eta Zaragozako Unibertsitateen jokabidea, Euskal Herrian dauden bi Unibertsitate pribatuena eta baita zenbait talde eta jenderen probintziakeria ere.

Oztoporik nagusienak politikoak direla esan dugunez gero, soluziobideak ere politika bidetik abiatu behar dira, ene iritziz. Euskal alderdi politikoek bereien eskabideetan zalantzarik gabe jokatu behar dute alor honetan, epe laburrerako helburun artean Euskal Unibertsital Barrutiarena jarri.

Bestalde, politikarien zirikatzailak ere behar ditugu eta euskal unibertsitariak badute hemen zereginik franko. Beharrezkoa iruditzen zait Unibertsitateetako Euskal Kultur Taldeak koordinatzea, ez bakarrik Euskal Herrian, baizik eta Estatuko Unibertsitateetan dauden gisa honetako talde guztiak.

Azkenez, solaskide egoki bat behar genuke. Iazko Durangoko Liburu eta Disko azoka egunetan, Euskal Kultur Batzarrea sortzeko urrats txiki bat eman zen. Gerostik ez du, zoritxarrez, aurrerakada handirik izan, baina lehenbialehen osatu beharra dago; horixe litzateke, behar bada, solaskiderik egokiena.

Dena den, gaiditu beharreko oztopoak izugarriak direla kontutan harturik, herri osoaren etengabeko euskal kulturapena eta horretarako behar ditugun bitartekoen eskaera eta erreinbidndikazioa premiazoenak ditugu. Goraxeago aipatu taldeok bideratuko lukete herri eskaera hau, batetik, eta bestetik, berau litzateke eskabide hau kanaleztatu behar duten solaskideentzat harmarik indartsuena.

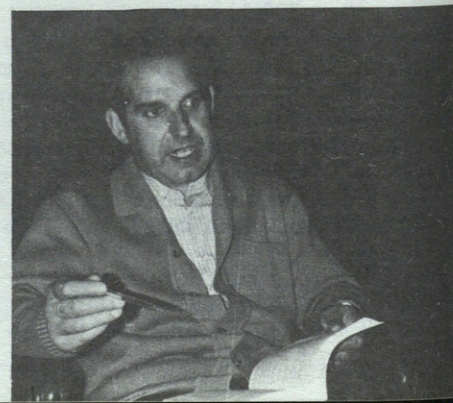
3.- Berezitasunak aipatzerakoan, hauxek lirateke beharrezkoenak: Falta diren Fakultateak sortu, probintzia bakoitzeko beharren arauera banatu Fakultateak, Iparaldeko unibertsitareintzat irekia eta

euskara eta euskal kulturari lehentasunezko tratamendu bat eman, ez bakarrik euskara, baizik eta euskaraz irakatsiz.

Puntu honetan maximalista eta minimalisten arteko tirabirak sor daitezke, baina konformatuko nintzateke, epe labur batetara, gisa honetako Unibertsital Barrutia lortuko bagenu.

4.- Euskaldunoi, Euskal Herriko Unibertsitatea eta, noski, Euskal Unibertsitatea ukatzen zaizkigu. Udako Euskal Unibertsitatearen helburuetatik bat Euskal Unibertsitatearen bideak urratzea da. Ikuspegi honetatik begiratuta, Euskal Herriko Unibertsitatea lortu ondoren -horxe litzateke, gutti gora behera, Euskal Barruti bakarra- Unibertsitate hori Euskal Unibertsitate bilakatzeko bidean jarri arte ekingean jarraitu beharko du Udako Euskal Unibertsitateak.

Hainbeste izenen nahasketa -Euskal Herriko Unibertsitatea, Euskal Herrirako Unibertsitatea, Udako Euskal Unibertsitatea, Euskal Unibertsitatea- izan bakar batetan, hots, Euskal Unibertsitatea, batera araztea litzateke, beste zenbait kultur

erakunderekin batera, noski, Udako Euskal Unibertsitatearen funtzioa.

5.- Udako Euskal Unibertsitatearen kezketariko bat beti izan da -nahiz eta orain arte bide horretatik ez asko aurreratu- udan egiten den lanak urtean zehar jarraipena eduki dezala. Ikusmira hone-tatik befiratura, Barrutiko unibertsital instituzioekin Udako Euskal Unibertsita-teak izan behar duen lotura, bi mailatan ikusi beharko litzateke, behar bada.

Euskara expresiobidetzat hartuz, Eus-kal Herriko premia sozio-ekonomikoei erantzuteko kultura burutzen ari diren heinean, elkar lan emankorra eraman de-zakegu zalantzarik gabe; baldintza hauk betetzen ez dituzten neurrian, aldiz, sala-tzaile izaten ere jarraitu beharko Udako Euskal Unibertsitateak.

6.- Gaurko egoeran, ahalbide eskasak ikusten ditut, pertsonalki egiten diren ahalegin neketsu eta meritagarriak salbu, Udako Euskal Unibertsitatearen lanak Unibertsitate Ofizialaren barnean egiteko.

Euskal Unibertsital Barrutia izanez ge-ro, Udako Euskal Unibertsitatearen plan-teamendua berraztertu beharra legoke. Norbaitek aipatu du inoiz, eta arrazoiz behar bada, U.E.U.k kultur ghetto bihur-tzeko duen arriskua. Ghetto horretan ez erortzeko, aldiz, ez dut uste aski denik euskal kulturak Unibertsitatean behar duen toki eta tratamendua beste norbai-tek idatzi duen "vascologiara" mugatzea. Euskal kulturarentzat nahi dugun etorki-zunerako, ez da aski jaso dugun kultur he-redentzia gordetzea eta aberastea; euskal kultura berreraiki eta hazkunde bidean jarri behar dugu; hitz batez esateko, his-toriatu egin behar dugu.

Mugatasun hauk gainditu ahal izateko Udako Euskal Unibertsitatearen eremua zabaldu beharra dago eta Unibertsitatea da, zalantzarik gabe, zuzenki dagokiona. Zentzu honetan, euskal kultura, hedapen eta tankeraz, orain arteko udako saioetan adina Unibertsitate ofizialean jorratzen den momentu berean, Udako Euskal Unibertsitateak bere egitekoa burutu due-la pentsatu beharko litzateke. Frente bietan jarraitzekotan, berriz, Udako Unib-ertsitatearen jitea aldatu beharra legoke eta ez luke izan beharko, orain arte bezala, lan leku, Unibertsitateko lanaren sor eta azter leku baino.

Euskal Unibertsitatearen oinarriak eraikitzeari buruz, Udakoa kideko bat besterik ez da, ene aburuz. Bai Ikastolek eta bai Alfabetatze mugimenduak, Euskal Herrian hedatuena diren lan mota bi bes-terik ez aipatzearren, Euskal Unibertsita-tearen alde Udako Euskal Unibertsitateak beste lan edo gehiago egin dutela aitortzeko ez dugu lotsatu beharrik.

Euskal Unibertsitaterako bidean etapa asko igaro behar dugu eta euskal kulturak azken urteotan hartu duen dinamikaren barnean dinamizatzaileetatik bat besterik ez da Udako Euskal Unibertsitatea eta bi-de horretatik jarraituko duen esperantzan dihardugu.

MARTIN ORBE

DANTZARI EGUNA

Dantzari Eguna Donibanen PREFATATI PROTESTA GUTU- NA EGIN ZITZAION ETAKO GUDARIAK HERBESTERATZE- AGATIK

Eguraldi tristean eta politika giro protestalarien egin zen Donibane Lohitzu-nen DANTZARI EGUNA, maiatzaren 29an.

Urtero bezala "Euskal Dantzarien Biltzarreak" antolaturik egin zen. Lehen dantzari eguna Kanbon egin zen 1971garrenean. Bigarrena Getarian egin zen 1972garrenean. Nafarroa-Beherako ohi-tura eta dantzei eskainia izan zen. Geroztikakoak Lantzeko ihauteriei, Larreingo dantzei eta Zuberoako maskaradei eskai-niak izan ziren.

Aurtengoa Bizkaiari eskainia izan da 2.500 dantzari hartu dute parte. Bizkai-koak 39 talde izan dira.

Goizeko mezarekin eman zitzaion, 11etan, Dantzari Egunari hasera. Euska-raz eta dantza giroan emandako meza izan zen. Meza ondoan aureskua dantza-tu zen herriko plazan.

Hego aldeko dantzariak lehen aldiz eramaten zuten ikurriña. "Gora Euskadi astatuta", "presoak kalera" eta abar oihu egiten zen nonahi. Eguerdian ez zen beste gauza haundirik egin.

Bazkalondoa are eta biziago zebilen jendea, 5.000 inguru sartu ziren JAI-ALAI pilotalekuan dantzariak ikustera. Euskal dantzen agerpen haundia egin zen.

Giroa oso beroa. Euskadi askatuari eta sozialistari indarrean oihu egiten zitzaion. "Presoak kalera" deihadarrak dardaraz jartzen zuen pilotalekua. "ETA, Herria zurekin" ere hotsegiten zen.

7,30ak aldera Herriko Etxera abiatu ziren dantzariak eta jende mordo. Fran-tziako Gobernuak ETAKoekin egin due-naz protesta egiteko gutun bat eman na nahi zitzaion alkate jaunari.

Honela dio dantzari talde guztiek izenpetutako gutunak:

"Dantzari Eguna ospatzeko, Maia-tzaren 29an, 1977, elkartu gira Doniba-neko Lohitzunen, Euskal Dantzarien Bil-tzarkide giran 5.000 dantzari baino gehia-go.

"Iduritzen zauku, jaun Prefeta, gure eginbidea dela minberaki jakineraztea Frantziako buruzagiei, zaurituak girela ikusiz nola hunat ihesi etorri gure Gudari-ak diren noiznahi gaizki erabiliak. Ez da hori demokraziari zor zaion jokamoldea. Are gutiago, jakinaz Gudari horien huts bakarra dela gure libertatearen alde borro-katzea.

"Harriturik eta asaldaturik uzten gai-tu frantses jokabide honek, eta bietan, Libertatearen sorlekua dela, espantuka dion nazione baten aldetik".

EUSKAL DANTZARIEN izenean taldeetako buru eta ordezkariak izenpe-tua, euskaraz egina eta prefetari eramate-ko alkateari emana da gutun hau.

Anaitasuna eta abertzaletasuna bere-kin izan zituen Dantzari Egunak.

euskal antzerki taldeen biltzarrea

Maiatzaren 29an, sortu eta eraiki zen EUSKAL ANTZERKI TALDEEN BILTZARREA Urnietan. Euskaraz eta euskal giroan diharduten antzezlariei elkarte da.

15 urteren burura hezuramitu da. 100en bat antzerlari bildu ziren. Egi-billa, Ereintza, Kresala, Buruntza, Txotxongillo, Mendaxa, Ipar, Xaribari, Intxixu, Goaz, Garazi, Bordaxuri, Aldude, Urepel eta Irisarriko taldeak bildu ziren.

Bakoitzaren ahulezia gainditzeko elkartu dira, bakarka berehalaxe bait dute heriotza.

Elkartea erakikitzeke zenbaturrats eta bilera egin dituzten Daniel Landartek agertzen digu ondoen.

EUSKAL ANTZERKI TALDEEN BILTZAR NAGUSIA

Jaunak eta andereak, adiskide maiteak,
Mila bederatzirehun hirurogei-ta-hamazaz-
piko maiatzaren 29-a, euskal antzerkiaren his-
torian, egun haundi bat izango da.

Egun haundi bat zeren, lehen aldikotz eta ofizialki, Euskal Antzerki Taldeen Biltzarrea sortzen baitzaigu, mugaz bi aldetako antzezla-
riak osaturik.

Elkarte honen asmoa ez da segur gaurkoa. Antzerkilaritzan gabiltzanok, aspaldi hontan, horrelako zerbait antolatu beharrez ibili gara.

Lehenik, duela hamabost urte, "Gipuzkoa-
ko Antzerki Elkarte" deitu federazioak hasi-
era ona eman zuen, baina zoritxarrez, mila arra-
zoiengatik, elkarte, Euskal-Herri guztira, za-
baltzeko eta indartzeko partez, poliki-poliki,
desegin zen.

Gero, mila bederatzia ehun hirurogei-ta-
hamekan, Goiherri aldean, antzerki taldeak be-
rriz deiturik, elkarte bat egin nahi ukan genuen,
baina, billera askoren ondotik, Elkarerik gabe
gelditu ginen.

Ipar aldean aldiz, mila bederatzia ehun hiru-
rogei ta zazpiko maiatzaren 28an —hamargarren
urte muga atzo ospatu dugu—, "Antzerkilarien

Biltzarra" deitu batasuna sortu zen eta geroztik
beti bizi dago, Lapurdi eta Baxenabarreko talde
guztiak edo bederen gehienak bere babesean
dauzkala.

Beraz, duelako hamar, hamabost urte
hauetan —bakoitza bere aldetik eta bere neu-
rrian— antzerkiaren egoeraz gñatzen edo kez-
katzen gara. Eta, Gipuzkoako Antzerki Elkar-
teak, gero Goiherriko billerek ondorioz ez
badute ukan ere, itxaropena ez dugu inoiz gal-
du eta bereziki Ipar aldeko Antzerkilarien Bil-
tzarrak deraman lana ikusiz, EUSKAL AN-
TZERKI TALDEEN ELKARTEA, mugaz bi
aldetako artean egin behar genuela erabaki du-
gu.

Noiz eta nola hasi garen, hona xehe-
tasun zenbait

Egia erran, mila bederatzia ehun hirurogei-
ta hamaseieko martxoaren 27an, Herri irratiko
"24 orduak euskaraz" deitu emankizunean, an-
tzerkiaz mintzatzeko bospasei lagun bildu bai-
ginen, saioa bukatzean, lehen-bait-lehen elkartu
eta lanean hasi behar genuela, ZIN egin genuen.

LEHEN BILLERA

Hiru hilabeteren buruan, mila bederatzia
ehun hirurogei-ta-hamaseieko ekainaren 13an,
Urnietako "Eliz Ondo" zinegelan bildu ginen.
Biltzarre hortan parte hartu zutenak: "Urnietako
"Egi Billa", Oizartzungo "Intxixu", Errenter-
riako "Ereintza", Debako "Goaz" eta Lazkao-
ko gazte bi. Ipar aldetik, lau ordezkari etorri
ziren.

Horrelako bilerrak benetan beharrezkoak
zirela denok aitorturik, hasieran, hilabetero el-
kar ikustea erabaki genuen. Beste talde batzuei
gure asmoen berri ematea ere aipatua izan zen...
hala-nola: Lezo, Ondarroa eta Elgoibarkoei.
Gero, Ipar Euskal Herriko antzerkiaren xehetasu-
nak jakin ondoren, idazkari bi hautatuak izan
ziren: Martin Idiakez, Hegorako eta Daniel
Landart, Iparrerako. Ondotik, talde bakoitzak
dagokionari ordezkari birekin izen-abizenak eta
zuzenbideak eman eta hurrengo batzarrean ba-
koitzak duen egoera eta asmoak azaltzeko gel-
ditu ginen.

Bigarren billera

Uztailaren 18an, Urnietan. Aurreko bille-
ran parte hartu zuten taldeak etorri ziren, bai
eta Elgoibarkoa. Donostia, Lezo eta Ondarru
deitu eta baietza emanagatik ez ziren azaldu.
Aipatu izan ziren gaiak: "Biltzarrea" osatzen
duten taldeak. Taldeen egoera eta asmoak. An-
tzerki obraren batuketa eta abar.

Lehenik Ipar aldeko taldeek derabiltzaten
obrak zeintzu diren eta taldeen arduradun nor
den ikusirik, Hegokoek berdin egin zuten eta
gai hontanazaldu ziren idazkiak idazkaritzan
egon behar zutela errana izan zen.

Elgoibartarrek aipaturik; erdal hizkuntzan
lanean ari den talderik ez onartzea erabaki ge-
nuen, gauden egoeran ez baita beste irtenbide

jatorrik. Arazo hontaz batzarrearen iritzia bat-batekoa izan zen.

Bestalde, obra batuketa nahiko luzea izango dela pentsaturik, lehen bait lehen lanean has-tea erabaki zen, hontarako, Juaristi, Begiristain, Arozena eta Landart arduradun izendatuz.

Elkarte baten lanak aurrera joan daitezen, dirua beharrezko izaten denez, hontaz zerbait era beharra dago. Sarrera, kuota eta beste aipatu ziren. Azkenik talde bakoitzean aztertu eta "Biltzarrean" erabakitzeko gelditu ginen. Ta berak onartu zuenez, Jokin Izagirre diru-zain hautatu genuen.

Azkenik, taldeek beren lana beti hobetu behar baitute, gorputz espresioaz mintzatu ginen eta Intxixukoei, horretaz lan bat prepa-ratzea eskatu genien, hurrengo billeran aipatzeko gisan.

Hirugarren billera

Irailaren 5ean, Urnietan erran bezala, goi-zeko 10etan batu ginen. Hor zirenak: "Egi Bi-lla", "Ereintza", "Intxixu". "Xari Bari", "Goaz", Urnietako "Buruntza", Ondarru, El-goibar, Iruñeko "Hereta", Lazkao eta Lezo. Iparretik, beti bezala lau ordezkari ginen.

Azken batzarreko agiria onarturik, gai hauek aipatu genituen: talde berririk balego-ke, egoera eta asmoak. Obra batuketa. Gorputz espresioa. Diru kontua.

— Iruinekoek erran ziguten, talde bat mol-datzen ari zirela, "Biltzarrea" ontzat zeukatela eta beren sarrera, hurrengo billeran azalduko zutela.

— Buruntza taldearen izenean, Mari Lurdes Iriondo azken urte hauetako lanez mintzatu zi-tzaigun, haurren eta helduagoen taldeen berri emanez, eta gero, gure nahiak ondo idurituri-k, barruko ala ez, laster adierazteko gelditu zen.

Ondotik, Elgoibartarrek, Ondarruko Kre-salakoek eta Xari-Bari-koek, Elkartearen sartzen zirela erran ziguten. Lezoko taldearen egoera

aldiz, ez zen hain garbi agertu eta kasu hori apur bat zalantzan gelditu zen.

Obra batuketaz solaztatzean, Arozenak erran zigun berrogei bat obra bazituela iparreko "Antzerkilarien Biltzarra" aldiz, berrogeita ha-mar bat. Begiristain eta Juaristik, gai honi buruz zerbait eginga zuten. Batuketa jarraitzeko, Dipu-tazio eta Liburutegien miaztea, idazleen ikustea beharrezko zela ikusi zen eta gai honek nahiko zeregin duenez, Maria Lurdes Iriondo lan sail hontako hautatu genuen.

Hemen, gela baten premia ere aurkitzen da, artxiboen gordetzeko eta batzordeko bille-ren egiteko.

Gero, Intxixukoek gorputz espresioaz oso ederki eta jakintsuki mintzatu ziren, baina en-tzutea baino ikustea hobe izanez, Oiarzun sa-ioa batera joatea deliberatu genuen, mugaz bi aldetako larogei bat antzezleri elkarretaratu gi-nen.

Horik hola, eta beti Urnietako billeran egonez— ikusten duzue, gauza asko aipaturik izan dela-diru kontuaz ere hitzegin genuen. Di-ru kontua baino gauza zailagorik ba ote da? Dena dela, hauxe erabaki genuen: Saioak nor-malki egiten dituztenentzat, sarrera 1.000 pe-zeta. Hilabeteroko kuota 250 ezeta. Diru etxe edo erakundeei, gure asmoak azalduz, laguntza eskatzea, onartua izan zen.

Beste puntu bat: Talde batzuk eskuratua baitzuten "Gasteizeko Bigarren Antzerkiaren Jaialdi Internazionala" deitu billerako deia, gai hau ere, luzaz eztabaidatu ondoren, Lukas Do-rronsoro eta Jokin Izagirre, beren izenean be-zala joan eta hangoa ikusirik euskal antzezleri taldeak zeintzu ziren, argi eta garbi uztea eraba-ki zen. Bururatzeko, "Biltzarreak" gorputz har dezan; araudiak beharrezko baitira, hurrengo billeran, hauetaz zerbait azaltzeko gelditu gi-nen.

(Daniel Landarten informe honen jarrai-pena hurrengo zenbakian emango dugu.)

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi' pillak; gañera esne putzuak, Olek guztiak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

euskaltzaindiaren berri

Amaika esames sortu du euskaldunon artean H hizkiak. Baina hor dago aintzina-ko literaturan, lpar Euskal Herriko euskaldunen ahoetan eta gaurregun idazle gehien lanetan.

Aldekoen eta kontrakoan artean erdibidea proposatuz Euskaltzaindiari eskaria egin zion, orain dela hilabete batzuk, idazle mordoska batek. Ostiraleko batzarraren aztertu zuen arazo hau Euskaltzaindiak. Baina erabakirik ez hartzea erabaki zuen. Dena den hizki honi buruz Arantzazukoa baino arau zehatzagoa eman beharrean dago Euskaltzaindia. 10 urteko epea jarri zitzaion orduko erabakiei. Orduan aztertzekotan geratu da Euskaltzaindia arazo hau ere.

Satrustegiren txostena jarraitu zitzaion berri horri. Hiztegia berriztatzen denerako bildu dituen "Ahaidego izenak" agertu zituen. Eguneroko hizkuntzan herriak ibiltzen dituenak, esatera zaharretatik jasotakoak eta aintzinako idazki eta bildumetakoak bildu ditu Satrustegik.

Hala nola EHAZKIDE hitza. Ezkontzaz familian sartua. Familiari erantsi zaion bizilagun berria. Zenbait lekutan etorkina esan ohi zaio. BEREKIDE odol-eko ahaidea adierazteko. GUESKIDE, ezkondu bien aita-amak adierazteko. Herriaren ezpainetan bizi diren hitzak dira.

Esatera zaharretan beste hitz batzuen artean ASKAZI, aurreko eta ondorengoak adierazteko eta GAZAITA, bataioako aitaxi eta amatxi esateko arkitu ditu.

Idazki zaharretan, berriz, ALAROTZA hitza aurkitu du. Utergako ezkonpaperetan, hain zuzen ere. 1547eko pape-
rak dira. Honela dio: Nic Martin Y Joana arcenaut neure alarocacat". Emazte esan nahi du, beraz. Eta alargun eta alar-
guntsaren aurrezki berbera du.

Jose Luis Lizundiak HERRI eta LUR hitzen arteko desberdintasuna nabarmen-
du zuen bere txostenean. "Aspaldion
"lur" hitza erdarazko "tierra-pais" zen-
tzuan erabiltzen delakoan nago" zioen.

"Tierra" eta "Pais" zentzu berean erabiltzen dira askotan erdaraz. Baina "lur" ez daiteke era horretara har. HERRI hitza erabiltzen da euskaraz horretarako. Sorterri, Goiherri, Beterri, Txorriherri, Herriberri, Herribera, Hergoien, Helbarren eta abar.

"Eusko lurra", "Gure lurraren deia" eta abar erdal eraginez sartzen ari zaizki-
gu, beraz, Lizundiaren ustez.

Josu Oregik "Hiketa" eta "Zuketa"ri buruzko birrazterpen bat egin zuen. Eus-
24/ZERUKO ARGIA

kaltzaindiaren azkeneko hiru batzarreetan aipatu da gai hau. Anbrosio Zatarainek eman zion hasera. Oregik eta Zatarainek ez dituzte ondorio berdinak ateratzen.

Hemendik hiru bat hilabetetara erant-
zutekotan geratu zen Zatarain, oso lan-
peturik bait da une honetan.

Imanol Laspiurrek, Eibar-Elgoibar alde-
ko instituto eta ikastetxeetan euskara
gehiago sartzeko bideak egiten ari zirela
bi ikastoletakoak, adierazi zuen. Izan ere
ikastola amaitutakoan "erdal-zulo" ba-
tean sartzen dira ikasleak.

Besteak beste, Ministerioaren aurrean
zerbait egin zezala eskatzen zion Euskal-
tzaindiari, euskaldun irakaslez hornituak
izan daitezen ikastetxe hauek.

Euskara ez zela asignatura bezala
eman behar zioen. Euskaraz irakatsi egin
behar dela. Euskara ez ezik euskal histo-
ria, euskal geografia eta abar ere irakatsi
behar zirela aitorzen zuen bero eta sutsu.

Txosten irakurtzeak eta eztabaida-
tzeak bete zuen batzarre garaia. Seiak jo
zutenean Euskal Izendegia deitu liburua-
ren aurkezpena egin zen.

Egiteko hontan batzordearen ardura-
dun izan den Satrustegi jauna mintzatu
zen Villasante eta "Vasconia" banketxea-
ren ordezkariaren ondoan.

1972garrenean egin zen 50.000 ale-
ko lehen argitalpena. Oraingoa 60.000
alekoa egin da, hura bezalaxe Euskal-
tzaindiaren ardurapean eta "Vasconia"
banketxearen dirulaguntzaz.

500 izen berri sartu dira bigarren ar-
gitalpen honetan. Literaturara, historiara
eta mitologiara jo da izen berri bila. He-
rriak onartu dituen Sabino Aranaren san-
tu-izen euskaldunduak ere sartu dira.

Landare eta abere izenik ez da sartu.
Jende izenak bakarrik. Bestelakoentzat
hor du nahi duenak Azkueren Hiztegia.
Herriak eta Hauzitegiek onartu ahala hu-
rrango argitalpenean izen berriak sartuko
dira.

Retenak argitara dituen "Izende-
giak" gogor salatu zituen Satrustegik.
"Jendea nahasteko bestetarako ez dute
balio. Aldrebeskeriaz beterik daude, gai-
nera", zioen.

Euskaltzaindiari aurrea hartu nahi-
rik edo berorren lanak gutxietsi nahirik
honetako aldrebeskeria asko egiten da.

Dena den Hauzitegiren batean Euskal
Izendegian ez dagoen izen berriren bat
onartzen baldin bada aukera bat gehiago
izango dute euskla izenaz beren haurra
bataiatu nahi duten gurasoek.

I.N.G.E.B.A. JAIO DA

Maiatzaren 25ean izan zen eratua "AN-
DRES URDANETA" Euskal Geografi Elkargoa.
Euskal Herriari buruzko geografi ikerpen eta la-
nen eragipena du helburu. Horrelako lanetan
gaituriko elkargo baten ezak justifikatzen du,
beharrik baldin bazen, honoko honen sortze
eta lanean jartzea.

Izan ere XX. gizaldiaren haseraz gero, ez da
Euskal Herriari buruzko lan garrantzitsurik
egin, geografia orokorraren arloan.

Donostiako Aurrezki Kutxak, Euskal Geo-
grafi Elkargoaren sortzaileek agerturiko goga-
pena pozik onartuz, ekintza garrantzitsu hau be-
re Kultur eta Gizarte lanei osagarri bezala eran-
tsi die.

Euskaldunontzat hain pizkarri den une ho-
netan, INGEBAk badu zientzi-kultur alorrean
betekizun garrantzitsurik. Izan ere, geografiak,
espazioaren eraketa zientzia denez, zientzia era-
ginkorra denez, gure ekintzak bideratzen, gure
lurra sakonkiago eta hobeki ezagutarazten ba-
duke lanik.

INGEBArek eginkizunak hiru alderdi izango
ditu:

- Geografia alorreko azken moldeetat, ahal
den ikerpen lanik zorrotzeta burutu.

- Euskal Herriak behar dituen geografia la-
nak zernolatan egin jakingo duten berezilaria-
k prestatu.

- Zaletuen artean eta jende arruntarentzat
ere zabalkunde lana egin.

Gipuzkoan jaioa izanagatik, INGEBAk Eus-
kadi guztia izango du bere lanen helburu.

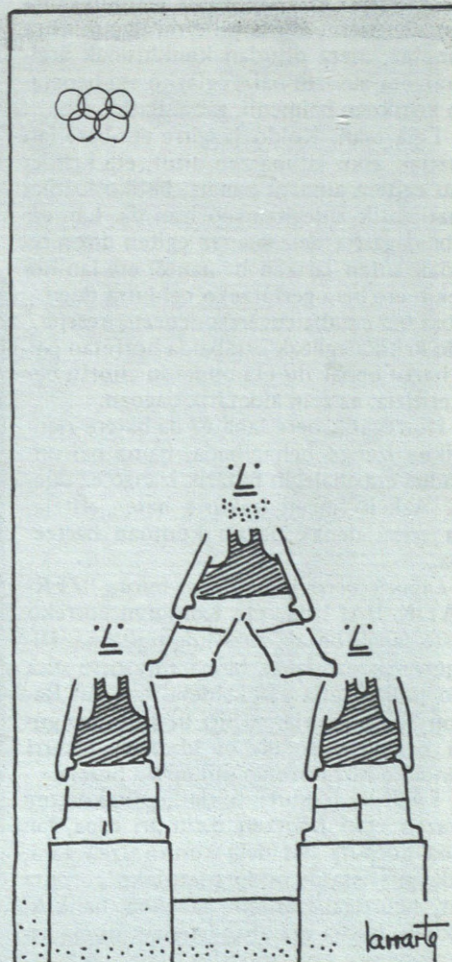
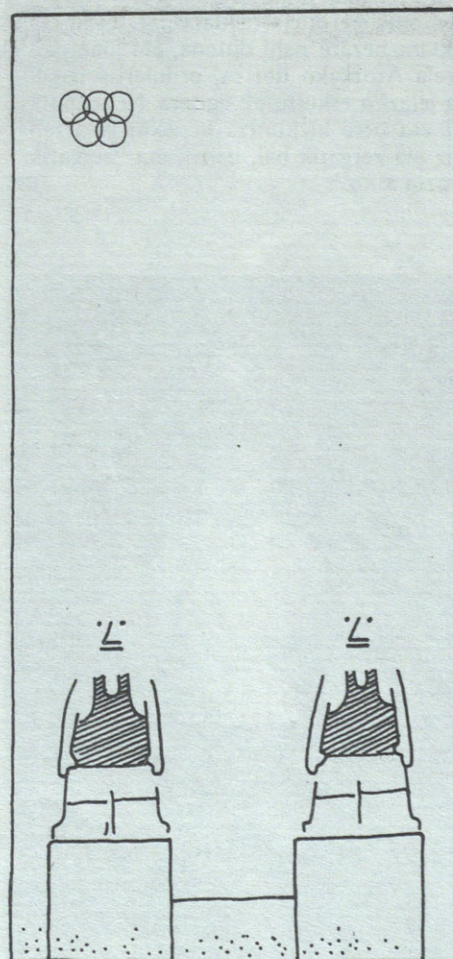
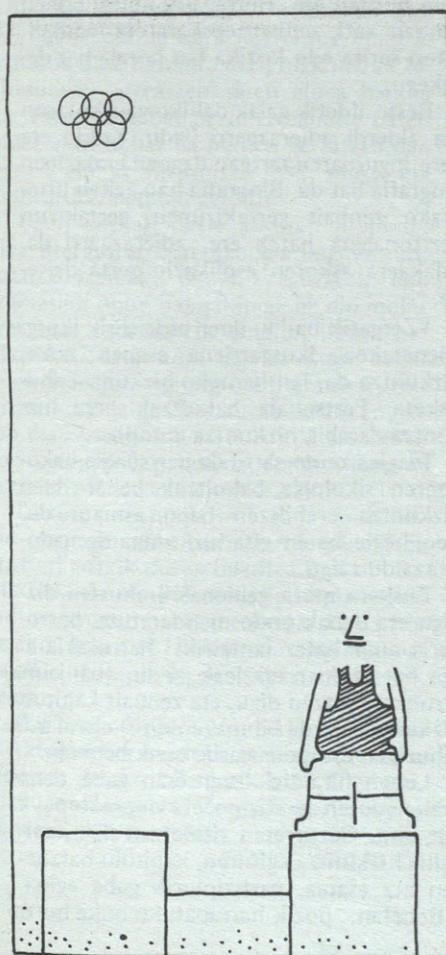
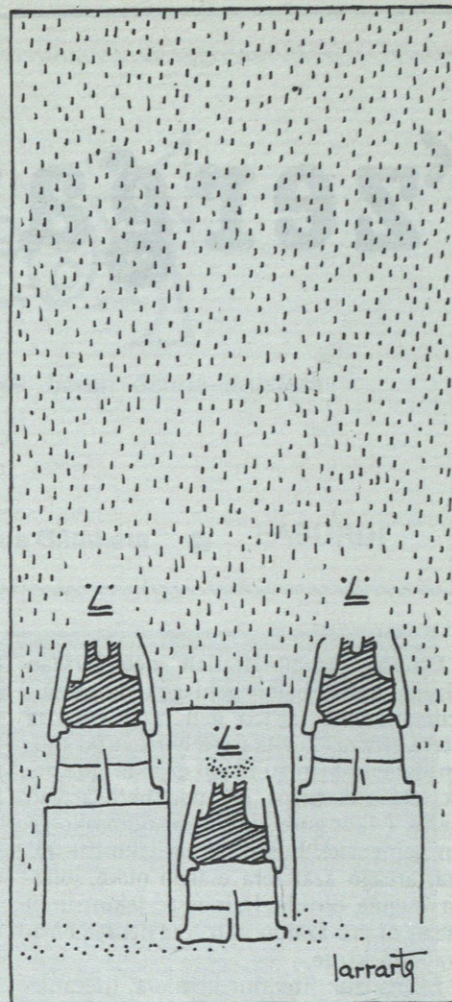
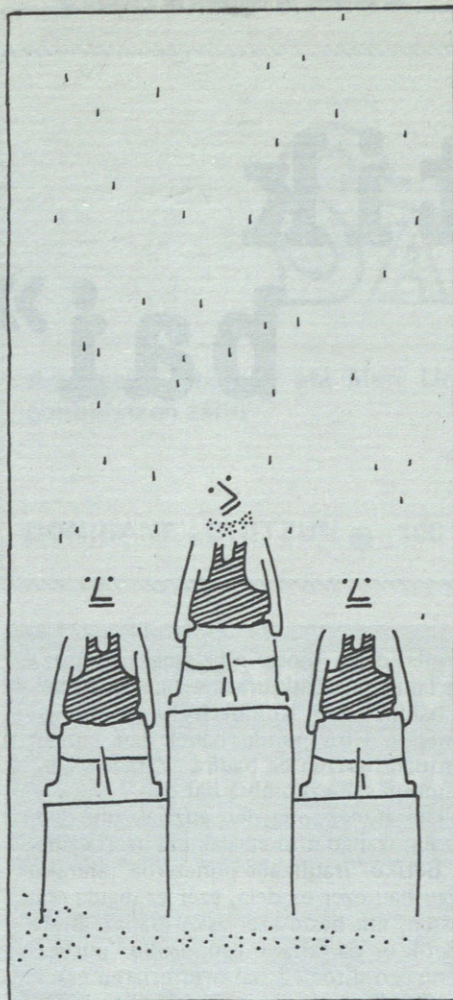
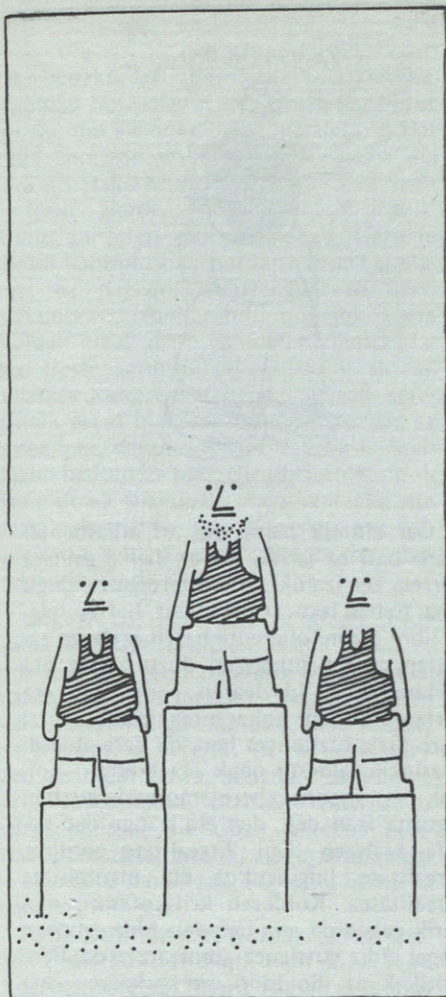
NOR DIREN INGEBArek ERAGILEAK

Kazetaurrekoan ikusi genituen hiru maisu:
Xabier Gomez Piñeiro, zuzendari teknikoak, Iñi-
go Agirre, koordinatzaile eta Jose Luis Orella,
idazkari. Haietaz aparte hamabost lan taldeeta-
tik, bakoitzak zuzendari bat izango du, jakina,
lan bakoitzean behar bezala eta dagokion mai-
lan, jantzia.

Erakunde berri honen premia adierazteko,
ez da burua hausten ibili beharrik. Euskadi
ongi ezagutu nahi badugu, bere semeen konda-
ira jakin beharrezko zaigu gure lurraren berri,
zehatz eta mehatz, jakitea.

Ikastoletan dabilzan umeetatik hasi, biga-
rren irakaskuntzatik segi eta unibertsitate mai-
laraino, euskal geografia ukitu gabe dagoela
esan daiteke, ez berrogei, bai larogei urte hone-
tan ere. Euskal testoak, euskal ikuspegiz eta
senaz, jakinduriz eginak, orain bertan behar
ditugu. Euskadiko Atlasik ere ez dago. Oinarri
guzti hauek ongi finkatuko dituen erakundea
izan nahi du INGEBAk. Eta ez hori bakarrik,
Europa mailan ere nor izango den zientzi-
erakundea ere bai.

Orain arte, munduan zehar euskaldunon be-
rri, zientzia mailan, eman duten zenbait jakin-
tsu izan dira gure lurrean. Geografia arloan, le-
hen pauso bat emana da, gure geografikariei es-
kerrik. Zorioneko eguna beraz, lanean hasteko
moldeak jarri diren egun hau.

Koldo Izaguirre

“zergatik bai”

Egungo Euskal Herrian, neu tartean naizela, batek baino gehiagok duten auserdia noraino iristen den jakitea ez da batere erraza. Zoritzarrez herri gutxi egonen da munduan gu baino ezjakinagoa denik, eta guk haina jakintsu bere artean duenik (ikus gure kultura ortodoxoko gizon gehienak). Euskaldunok jakintsu izatera, areago azaltzera esango nuke, jolasen dugula dirudi. Hainbeste jakintsuren artean ni ere azaldu naiz, eta neurea ematera natorkizue.

Ez nauzue literatur kritikoa, literaturazalea baizik. Eta zaletasuna kritikotasuna den neurrian, argitara berria dugun obra honetaz, atera ditudan konklusioak argitaratzera ausartu naiz, egiazko eta benetako kritikoen baimenik gabe. Barka.

Egia esan, Koldo Izaguirre eta bere lan guztiak asko estimatzen ditut, eta kritika hau egitera ausartu banaiz, betiko kritika guztietatik aldegitearren izan da. Lan eztabaidagarria dela esanaz egiten diren reseñak sutan jartzen bainaute, eta lan honekin ere bera gertatzeko beldurra duen. Obra bat eztabaidagarria denean, reseña edo kritika egileak eztabaida horretan parte hartu behar du eta ondradu aitortu bere eritizia, ea zein aldetatik dagoen.

Horregatik nere lana ez da batere zientifikoa izango behar bada, baina bai ondradua eta ahalegin faltarik izango ez duena. Azken finean irakurle baten eritizia, eta eritzi denak bezala kontuan hartzea.

Liburu berri honen izen burua “ZERGATIK BAI” da, eta Koldoren aurreko beste lanak bezala Kriseluk argitatua. Hitzaurrerik ez dakar baina hitzaurre gisa edo judizio gisa atzekaldeko azalean Ramon Saizarbitoriaren hitz bi ditu, hitz gutxi baina neurtuak, bi idazleok elkarri egindako hitzaurretan ohi duten bezala.

Liburua irakurri ondoren, irakurtzen zoazen eran jasotzen duzu ari osoa, lan osoa gorputz bat dela konturatzen zara, alde guztietatik ondo osatutako gorputz bat, neurrigabetasunik gabekoa, hankak, eskuak, burua eta abar batenak direla na-

barmen dago. Inork inoiz gaia, hizkuntza eta lanaren estrukturaioa bat izatea lortu baldin badu, Koldok lortu du oraingo honetan. Hiru puntu hauek bat batean kontuan hartzen ez badira “Zergatik bai” konpreni ezinezko obra bat da.

Lan honek, ona den guztiak ohi duen bezala, izango ditu etsaiak eta ugari gainera. Betiko “iraultzaile puñeteroa” aterako zaigu hau ezer ez dela, ezer ez digula erakusten, eta beste ezer asko esanaz. Beste aldetik ez da faltako egunoroko “purista-tecnicoeruditoa” (Saizarbitoriaren gramatikaria) hamar mila astakeria dituela eta ezer onik ez duela deklaratuaz. Esan eta deklaratu bezate nahi dutena, eta joan daitezela Atotxako dorrea, ordulari suizoak eta jelazko eskulturak egitera. Ni zergatik bai eta bere hizkuntza biziarekin geratzen naiz eta zergatik bai, baizik eta “zergatik arrazoi asko”.

Gai aldetik nahiz eta ari argumental klaro bati ez jarrai, eta ez dauka gainera horrela zer izanik, oso interesgarria dugu lana. Lehen itxuraz behintzat, bertan relato libre eta inkoherente batzu azaltzen aizkigu, gerora sumatzen duzu zertaz eta zertara doan idazlearen pentsakera eta zertaraino den koherentea inkoherentzi hori. Gaia hizkuntza bera da bere alderdi guztiekin, alderdi onak eta txarrak. Koldok bere ingurua, bere amorrazio guztien ingurua izan den, den eta izango den bezala azaltzen digu. Errealitate gordina, errealitate linguistikoa eta mentalitate errealitatea. Koldoren kritikotasuna mugarik gabea da, eta hau dela bide egunean hoge aldiz guttienez amorratzen da. Bere kritikak ez dio inori ere barkatzen ezta bere buruari ere. Horregatik liburu honen zenbait zati, zenbait euskara eta mentalitateri satira edo kritika bat bezala har dezakegu.

Beste aldetik gaiak nahiko gaurkotasun eta alderdi adierazgarri badu. Koldo eta bere inguruaren tartean dagoen eralazioen biografia bat da. Biografia hau azken urteotako zenbait gertakizunen, gertakizun pertsonalena batez ere, adierazgarri da. Bilakaera askoren esplikazio gerta daiteke.

“Zergatik bai”k, duen alderdirik ikusgarrienetakoa, ikusgarriena esanen nuke, hizkuntza da, lan barneko hizkuntza ahoaketa. Pertsonaia bakoitzak bere hizkuntza darabil, hizkuntza aproposa.

Idazlea ondo sartu da pertsonaia bakoitzaren psikologia bakoitzak behar duen hizkuntza erabiltzen bapo asmatu du. Leoi hezle baten gisa hizkuntza domadore azaldu zaigu.

Euskara mota gehienak erakusten dizkigu eta denak ondo menderatuta, harrokeria apur batez jantzirik (harrokeria apur bat ez duen idazleak jai du, (bai jauna) erronkara jotzen digu, eta zenbait kapitulu hizkuntza alarde bihurtzen ditu) eta alarde bihurtzen ditu, eta alarde onak benetan.

Lehen hiraldiek ezer esan gabe dena esaten duten hatxismo eta onomatopeya bat dira. Gezurretan titulazten den kapitulu hizkuntza egituren, kapitulu batzuetan eta esatea, partizipiorik gabe egina. (Benetan, pozik harrapatuko nuke horre-

(jako mozkorra). "Bai neska" deritzan kapitulu bota digu Koldok bere malaletxe guztia, umore onez baina malaletxea. Har beza beretzat neska eta mutil askok eta hiriburuetako zenbait progrek.

Beste alardea, hoberena ene iritziz, kontu zaharren kapitulu dugu. Gezurra dirudi kapitulu hau norbaiti zintaz grabatuta ez dagoenik. Zuzenenetako herri hizkuntza dugu kapitulu honetakoa eta Koldok berak igaro ez duen hizkuntza fa-sea. Beste kapituluetako hizkuntzak asimilatzea konpreni daiteke idazleak bere-gandik gertu bizi izan dituen neurrian, ez ordea hau, denok inbiri-az beterik ikusten dugun hizkuntza hau. Dirudienek Koldok badu doaia hizkuntza menderatzeko eta doaia bakarrik ez, lanerako gogoia ere bai, zeren eta zeharo landu gabe ez dago horrelako gauzarik egiterik.

Bukatze-ko, idazlea bera gizon ttikia izanik, ttikiago azaltzen zaigu. Metro t'erdia neurtzen genuen garaian ikusi genuen eta tamaina horretakoak ikusten duten eran azaltzen digu mundua, bere trauma eta frustrazioz beterik. Ez da pozik bizitzen den haurtzaroa, bizitzako primadera gero bizitzekotan bizitako haurtzaroa baizik. Maisuak, Gurasoak, Alkortan belarriak, patatafria, aitona, zergatik jakin gabe egindako muantzak, eta beste hamaika umekeria mingarri.

Agian lan honekin Koldok euskal literatura estatiko bat ukatu nahi du, eta ongi deritzagu. Hain liburu ttikian euskarari hainbeste ate irekitzea benetan lan ona da. Nahiz eta euskara korrektoa eta gramatikoa alde batetara utzi, hizkuntzak bizitasunean ateratzen duen aldea handia da. Errealitate bat beste errealitate baten bidez esan behar da hemen gertatzen den bezala eta ez hizkuntza fosil, motel eta deskriptibo batetan gelditu.

Egun euskal idazle askoren preokupazioa literaturatik at dabilela ikusten dut. Apaiza izateak, Marx ezagutzeak edo gramatika apur bat jakiteak ez dio inolaz ere inori eskubiderik ematen liburu bat idazteko. Literatura eginaz ikasi behar dugu literatura egiten, eta literaturari zerbitzen, eta ez gu literaturaz zerbitzen, zeren eta zenbaiten bere burua plazarazteko gogoia neurririk gabea da, eta sasi literatura batez baliatzen da horretarako.

Liburu honen idazleak gauza onik badiu: zer egin nahi duen garbi dakiela da eta hori gutxi duten birtutea izan ohi da. Eta irakurle eta literaturazaleentzat euskal kulturarentzat bezala, eskergarria da honelako lana, ez harrokeriaz egindakoa, baizik hizkuntzak duen beharra ikusirik egina.

Zorionak Koldo eta zorionak euskal literaturari bere bideak garbiago ikusteko bide bat delako "Zergatik bai". Ongi etorriak izan daitezela "Zergatik bai" eta gisa honetako lan guztiak.

IAKUE ABARDOI

(Monoprix-en ondoan)

PRET A PORTER
SAIOA

Agurtzane Etxabek eta Mari Uribek beren denda ikustera gonbidatzen zaitu

DONIBANE LOHITZUN ● 100 Rue Gambeta ● LABURDI

AUZMENDI,
Donostiako estiloa.

BERGARA 1

ZERUKO ARGIA/27

TAPIZAK: BIDE BERRI BAT

Bergarako "universidad a Distancia" delakoan ikusi genuen erakusketa. Kolorez horniturik, artileak, belarrak, loreak, itsasoko sareak... lanaren poderioz tapiz zoragarri batzuetan itxuraldatuta. Beroien egileak Ibone, Koro, Mari Vi eta Tere dira. Emakume gazte hauk bizimolde berri bat moldatu nahiaz ari dira.

"Gure lana, bizimodu lasaia batekin elkartu nahi genuke. Kanean tensioa dagoenean ezin gara tapizetan kontzentratu. Artelanak fijasioa eskatzen dizu, beste kezka baztertzea eta esku lanean jarraitzea. Kanean tensioa dagoenean ezin duzu kezka hori alde batera utzi".

Erabiltzen duten materiala lekukoa izaten da. Mendian baldin badaude, belarrak -hauetatik tindua lortzen dute, artileari kolore berriak emateko- loreak landareak, goroldioa, ardiaren ileak, e.a. hartzen dituzte. Itsaso ondoan, berriz, sareak, likena, algak- hauetatik ere tindua atera daiteke... Kanean bizitzean harriak, botiketan saltzen dituzten tinduak, etxean erabiltzen diutzen tipula azalak, intxaurrenak...

"Lekuan ikusten dituzun gauzek esango dizute nolakoa izan behar duen zure lanak. Arrantzale batekin hitzegiten baduzu, nekazariarekin, kaleko pertsona bakkartiekin, azken finean zure lanak bere ikusmoldeak adierazi dizkizun gauzak isladatuko ditu".

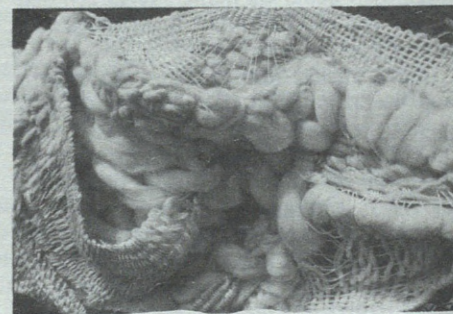
"Normalki, guk ez dugu lana planifika-

tzen. Materiala aukeratuz gero, berak es-ten digunez lana egiten dugu. Badira beste modu batzuek. Tradizionalki, zenbait pertsonak lehenengoz marrazki bat egiten du eta, hori base bezala hartuz, materiala aukeratu eta tapiza moldatu. Guk nahiago dugu espontaneitateaz mugatzea, zeren eta egungo bizitzan nahiko planifikaturik ikusten ditugu geure ekintza guztiak. Egu-

neroko ohituratik atera nahiaz gabiltz, beste mundu berri baten bila".

Baserrri batean bizi nahi lukete. Hiriko alabak direla nabaritzen zaie zenbait mitirrikaziotan. Hala eta guztiz prest daude baserriko lanari ekiteko. Kaleak eskaintzen dienaz ez daude batera konforme. Bizimodu berri baten bila dabilta. Aurki dezatela opa diegu, zeren, azkenik, gizarte osoaren mesedez izango bait litzateke.

soraluce

ERREMINTA - MAKINA - KOOPERATIBA

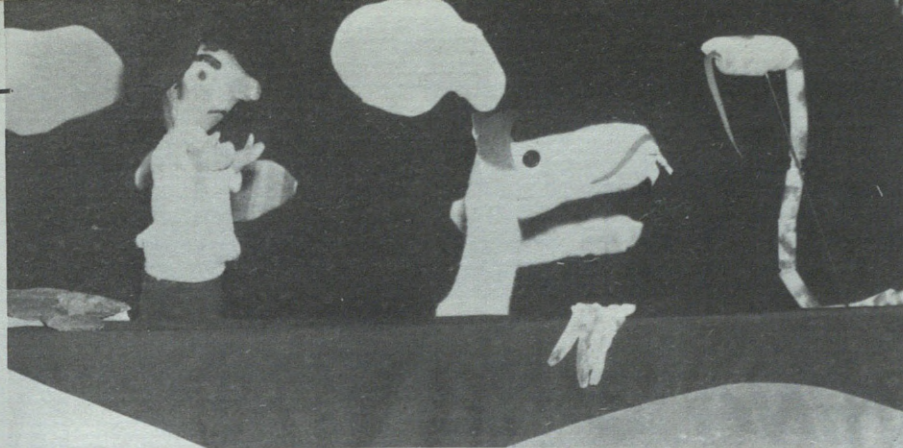
APARTADO- 37 TELF. 761440- 41 - 42 - 43

**kirolzaleen
zerbitzutan**

**miner
donostia**

☎ 41 22 72

l'idioma és un fet natural que cal respectar i assumir...". Teknika aldetik kritikaren bat egiten zion TXONTXONGILOren espektakuloari, baina, orohar, taldea euskararen alde egiten ari den lana azpimarratzen zuen.

Haurrak euskalduntzen

Izan ere, interesgarria da benetan TXONTXONGILOren esperientzia arlo honetan. Toki euskaldunetan euskara hutsaz izaten dira saioak. Baina entzuleen artean gehienak erdaldunak direnean, Catalunyan egin zuten modura jokatzeko dira.

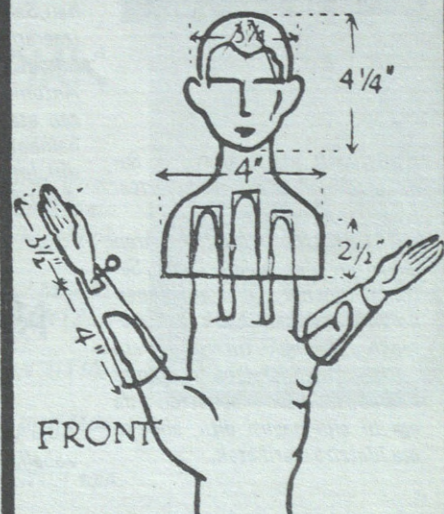
Enkarnik anekdota bat kontzatatzen digu honi buruz: "Duela hilabete inguru Irungo Bentasera deitu gintuzten; gehienbat kanpotarrak bizi diren hauzoa da hau. Saioa prestatzen ari ginela, ikusi nuen antolatzaileetako batzuek zuten kezka, alegia, gure ipuina ez zutela haurrek ulertuko, e.a. Saio elebidun hoietakoa egin genuen eta bukaeran ikusi zuten nola haurrek oso ondo jarraitu zuten gure saio guztia".

Honela aurren partizipaketa galdu gabe, euskera rebolorizatu egiten da beren artean, dudarik gabe, eta ikasteko gogoia nolabait sortu. Enkarnik dioenez, askok agindu die horrelakosaioren ondoren, euskara ikasiko dutela hurrengorako.

TXONTXONGILO Gipuzkoa eta Bizkaiko hainbat herritan ibilia da; Araban eta Iparraldean ere izan da inoiz, baina Enkarnik kezka bat du: "Oraindik ez gara inoiz Nafarroan azaldu. Eta gogo handia dugu hara joateko, zain gaude ea noiz deitzen gaituzten". Beraz, badakite Leiztatik Tuterarainoko nafarrek.

Duela bost urte erdi txantxetan hasitako lanak benetako jarraipena izan du. Enkarni, filosofiako ikasketak bukatzen dituenean, erabat ginolera dedikatzeko asmotan da. TXONTXONGILO -azken urteotako lehen giñol talde euskalduna eta oraindik ia bakarra- aurrera doa. Lan hau bi euskaldunberriri zor diegu.

FESTIVAL

TITELLES

txontxongilo catalunyan

Maiatzaren 15etik 22ra "IV FESTIVAL INTERNACIONAL DE TITELLES" ospatu da Barcelonan. Bildu ziren marionetazale gehienak katalanak ziren arren, Polonia, Yugoslavia, Frantzia, Italia, Suecia, USA, eta beste hainbat herrialdeetakoak ere baziren. Euskadik ere izan du ordezkari bat: Donostiako TXONTXONGILO giñol taldea. Eta, dirudienek, ez du gaizki utzi gure herria. AVUIko Xavier Fabregas kritikoa -zorrotza bera- talderik interesgarrien artean aipatzen zuen.

"Festival Internacional de Titelles" delako hau Barcelonako Diputazioko "Institut del Teatre"k antolatu du, "Congrés de Cultura Catalana", "Avui", Barcelonako Udala eta beste erakunde batzuen laguntzaz.

Hogeita hamar inguru talde bildu dira; zenbait profesionalak ziren, horrela bait dira Espainiako estatutik kanporako gehienak eta Catalunyakoz batzu ere.

Egunoro gutxienez lau saio eman zituzten talde desberdinek, haurrentzat nahiz nagusientzat, Barcelonako "Antic Hospital de la Santa Creu" deritzanean. Horrezaz gain, Catalunyakoz hainbat herritan eta Barcelonako hautoetan azaldu dira.

Bestalde, Barcelonako kaleetan zehar aritzekotan ziren talde batzu, baina lehenengo egunean, hilaren 15ean, Sueciako taldeak, bere lanean ari zela, egurra jaso zuen polizien aldetik -hemengo gertakizunei buruzko manifestazioa zela eta- eta saio hauek zintzilik gelditu ziren.

Nagusientzat giñola

Giñola hemen haurrentzako jolas bat bezala besterik ez dugu ezagutzen. Baina beste toki batzuetan nagusientzat espektakuloa ere bada. Barcelonako festival honetan agertu diren taldeen artean, esaterako, "La Scatola" italiar taldeak bortxakeria historian zehar nola eman den azaldu zuen; Frantziako Ives Jolyk situazio batzuen kritikan oinarritu zuen bere saioa. Sendagintzan ere erabiltzen dituzte sikologoeak eta abarrek marionetak.

TXONTXONGILOren partaide den

Enkarni Genuak dioenez, Catalunyakoz "La claca" taldeak Euskal Herriaren omenek egin du espektakulo bat, zoritxarrez, beraiek horretarako gogoia bazuten arren, hemen ikusi ahal izan ez duguna. Orain beste ekinaldi bat ari dira prestatzen eta, agian, hilabete batzu barru etorriko dira honuntz. Beste talde kalatandar batzuek ere -haurrentzat lan egiten dutenak bati-pat- ba omen dute Euskal Herria bisitatze-ko gogoia.

Katalandarren artean

TXONTXONGILOk "Sugea, gizona eta axeria" deituriko ipuina azaldu zuen festibalean bertan, Barcelonako hauzo batetan, Manresan eta Figuerasen. Joxe Migel Barandiaranek jasoriko Goiherriko kontakizun batean oinarritzen da hau. Saioa euskaraz da noski, baina honek ez du eragotzi katalandar haurrekiko harremana,

"Sarrera katalanez egiten genuen -dio Enkarnik-. Haurrei esaten genien nola gure panpinak euskaraz mintzatzen ziren. Lau hitz erakusten genien -bai, ez, ona eta txarra- saioan zehar panpinei erantzun ziezaieten. Tartean hitzen batzu esaten genituen katalanez, ipuiaren haria ez zezaten gal. Honela, erabateko harremana lortzen genuen beraiekin.

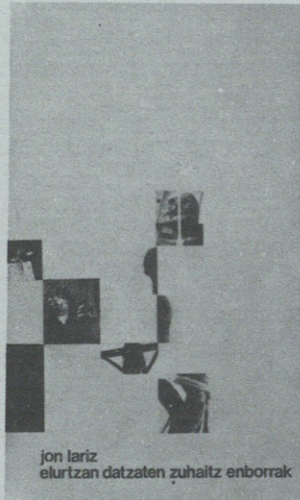
Maiatzaren 22ko AVUIn Xavier Fabregasek Barcelonako haurrek naturalida guztiaz onartu zutela panpin euskaldunek beren hizkuntzan mintzatzea, zioen; eta TXONTXONGILOrena bezalako ekinaldiak sarriagotan izan behar luketela, "... i així tothom sabria, de ben petit, que

EKAINA · 5 · 12

LIBURUAK

EUSKOMUNIA ALA ZOROASTROREN ARTALDE ! Gorka Trintxerpe. IDATZ , 2.232 orr., 300 pta.

Ipuinak, mitoak, "igarlekeriak" eta nobela motzak osatzen dute "Euskomunia..." Egileak dioenez, azken lau urteotan idatzia dira. Poesia liburu biren ondoren —"Zorion baten zainak" eta "Ezten gorriak"— prosazko hau eskaintzen digu Patxi Zabaletak.

ELURTZAN DATZATEN ZUHAITZ ENBORRAK. Jon Lariz. GERO. 230 orr., 320 pta.

"Espainiako gartzeletan 1973ko udazkenean egina" dio haseran liburuak. Dirudinez Mario Onaindiak idatzia da nobela hau.

EL LIBERTADOR VASCO SABINO ARANA GOIRI, Pedro Basaldua. GEU. 202 orr, 325 pta.

1953an argitaratu zen lehen aldiz, Buenos Airesen, liburu hau, Sabino Aranaren bizitza eta izaerari buruz dagoen bakarretakoa. Egilea, jakina denez, Jose Antonio Agirrerren idazkari izan zen eta gerra garaitik gaurdaino hainbat liburu idatzi du, Euskadiri loturiko gaiez eta bai Hego Amerikaz ere.

ALDIZKARIAK

SUGARRA 5. LAIAren politika zabalkunde aldizkaria.

Duela hilabete batzu **SUGARRA 5.** azaldu genuen; hura **LAIA EZena** zen eta oraingoa **LAIA BALena**. Bata eta bestea itxuragatik eta mamiagatik bereizdaitezke baina, zergatik ez dute argitzen, batzuek eta besteek, **LAIA BAIT** edo **LAIA EZ** diren? Maiatzaren lehena, hau-

teskondeak, alderdien legalizaztea eta amnistiaren aldeko informazio laburra dira **LAIA BAI** ren **SUGARRA 5.** honen gai nagusiak. Lan guztiak lehendabizi euskaraz eta gero gaztelaniaz ematen dira. Zorionak bene-benetan. Baina euskra ez hain "akademikoan" hau da, herrikoigoan, idaztea eskatuko genuke.

DISKOAK

INAKI EIZMENDI. KARDANTXA —MOVIEPLAY. LP.450 pta.

Zuberoako "Kanta zaharra" eta B. Atxagarekin batera egin duen "Gure Herria" ezik, beste kanta guztiak Eizmendik berak eginak dira. Letraren aldetik, benetako poesiak.

ANTTON HARANBURU. HOTS. LP. 400 pta.

Kanta bat salbu —hitzak kantariarenak eta doinua Antton Valverderena dituen "Ene atarian"— kanta zaharrak eskaintzen dizkigu Antton Haranburuk —erromantzak, maite k kanta, e.a.— Valverderen musika laguntzaz.

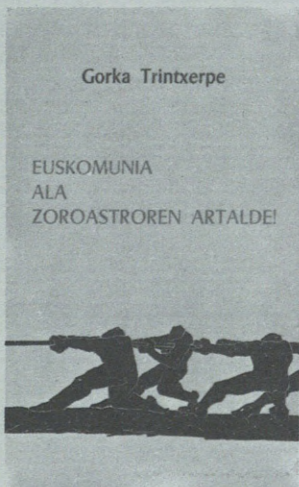

Roberto Olabarrieta, 2 COLUMBIA.

Oso obra desberdinak eskaintzen dizkigu oraingoa Olabarrietak, konzertoa, Catalunya Venezuela eta Euskal Herriko musika... Basauriko gitarra hau, gaztea den arren, kanpoan ibilia da iadanik konzertoak ematen.

IHARDUNAK

Iparaldean, maiatzaren 21etik ekainaren 26ra arte antolatu den euskal hilabetearen barrenean:

EUSKARA MAILAKA. 4. Salileko euskal idazleen elkartea. GERO 130 orr., 200 pta.

EUSKARA MAILAKAren laugarren alea heldu zaigu. Sarreran dioenez, "ikastaro honen helburu nagusiak hau izan diaitezke: ikasleak hitzegitea eta idaztea menderatzea". Hamar hamabostalditan banatzen da eta bi aldi nagusi ditu, ahozko eta idatzizko ariketak.

—ekainaren 4ean, Donibane Lohitzuneko JAI ALAI pelotalekuan, iluntzeko 8etan, "Eusko Kantu gaua" talde, bikote edo bakarrik abesten dutenekin, e-zagunak edo ez: Iker Robleseak aurkeztuko ditu. Gaueko 10etan "Euskadiko kantaldia", Manex Pagolak aurkezturik; Urko, Gor-ka Knörr, Oihartzunak, Niko Etxart, Etxamendi eta Larralde eta Peio eta Pantxoak parte hartuko dute. Antolatzaile: Abestzaleak.

— 5ean, Askainen, "Herri pesta, kantu pesta"; goizean meza, pelota partidua eta txistularien kalejirak; arratsaldeko 4etan, diskoarik atera ez duten abeslari-entzatzat —bakarkakoentzatzat edo taldeentzatzat— lehiaketa. Antolatzaile: Euzkalzaleen Biltzarra.

— 7an, Donibane Lohitzuneko REX zineman, Mikel Duverten

— 10ean, Hendaiaiko Kasinoan, euskal antzerkiak mintzatuko da Daniel Landart, arratseko 9etan; antolatzaile: Akelarre.

— 11an, "Hendaia, Euskadiko herri bat": denda eta saltokien euskalduntzea; kalejirak dantzari, txistulari, txaranga eta abarrek. Arratsaldeko 9etan GUK taldearen kantaldia BELTZENIA pelotalekuan. Antolatzaile: Akelarre.

— 12an, "Matalas" antzerkia, Hendaiaiko BELTZENIA pelotalekuan, arratsaldeko 6,30etan. Saio hau ere Akelarrek antolatu du.

Hilabete honen antolatzaile Euskal Dantzarien Biltzarra, Euskalzaleen Biltzarra, Mende Berri, Seaska, Mendigoizaleak, Haur zaintza, Abestzaleak, Enkoari, Akelarre eta Lau Buru dira. Hurrengo astetan izango diren ekinaldien berri bere garaian emanen dugu.

TIRRI TARRAren saioa; gauez BETI ALAIrekin dantzaldia. Inguruetako gazte guztiei dei egiten zaie festa honetara.

ondoren, mintzatzeri murgildu nahi dutenentzatzat (10eko talde bakarra).

5) Euskara ulertu eta hitz egin normal egiten dutenentzatzat, irakasle titulurako prestaketa bi mailatan:

—B maila, euskara ikasten inoiz ihardun ez direnentzatzat, lehen hurbilketa.

— A maila, euskara ikasten ihardunak direnentzatzat, Euskaltzaindiaren Irakasle Lehen Titulurako prestaketa (ortografia, morfo-sintaxia, aditza, deklinabidea, literatura).

Klase orduak: goizeko 9,30-etatik ordu batera eta arratsaldeko 4-etatik 8etara.

Matrikula 2.000 pezetakoa da. Izenak ematea: Dionisio Amundarain. Beneditarrak.

Lazkao (Gipuzkoa). Tlf. 880170 (aste egunez bakarrik, gaizeko 8,30-etatik 10,30-etara).

ANTZERKIA

atako bandan

ARRANTZALEEN BURRUKA
memorik, iluna, ahotsi eta dantza bidez
 ONDARROAKO KRESALA Elkarteko
 700 Lagunek Agertzen

ORMAIZTEGI KO ZUBIPE
KIROL ETXEAN
Gaueko 10 tan

Ongi-ko Dantzari Taldeak Antolatzen

MAIATZAK 21tik EKAINAK 26ra

Ikastola honen helburua da euskararen erabilera normala sustatzea eta euskararen irakasketa bermatzea. Ikastola honen bidez euskararen erabilera normala sustatzea eta euskararen irakasketa bermatzea. Ikastola honen bidez euskararen erabilera normala sustatzea eta euskararen irakasketa bermatzea.

hitzaldia euskal arteaz; arratseko 9etan izanen da hau eta Lau Buruk antolatu du.

Oinatin, gau eskolei bukaera emateko, ekinaldiok eratu dira: —ekainaren 2an, Jon Urrujulegiren hitzaldia diglosia eta bilinguismoaz; gaueko 8etan.

— 3an INTXIXU taldeak "Deus ez izatetik izatera" antzestuko du, gaueko 10etan. Hilaren 8rako berriz —Gorputz bezperajaialdi bat antolatu da ikastolaren alde; OIHARTZUNAK taldeak abestuko du eta ondoren erromeria izanen da AKELARREekin. Eguraldi ona bada, herriko pelotalekuan eta, bestela, merkatuan.

Urrestilan, ekainaren 9an, Gorputz egunean, herri festak: goizean txistularien eta San Pedroko TIRRI TARRA fanfarearen kalejirak; meza nagusia eta ondoren Leitzeko Perurena harri jasotzailearen ekinaldiak. Arratsaldean haurrentzak jolasak eta

Ormaiztegiko ZUBIPE pelotalekuan, ekainaren 4ean, gaueko 10etan, Ondarruko KRESALA taldeak "Atako bandan" espetakulua aurkeztuko du; jakina denez, ehun inguru lagunek parte hartzen dute bertan.

IKASTALDIK

Lazkaoko Beneditarretan, uztailaren 4etik 22ra —larunbata eta igandeak ez beste— ikastaldiok emanen dira:

- 1) Euskara ikasten hasi nahi dutenentzatzat, EUSKALDUNTZEN I (10eko talde bakarra).
- 2) EUSKALDUNTZEN II (10eko talde bakarra).
- 3) EUSKALDUNTZEN III (10eko talde bakarra).
- 4) EUSKALDUNTZEN III egin

ETA BESTE

ERIO TZAK

1

O eriotza sarri zabilta,
gure artean tamalez.
Inork trabarik ez jartzen nunbait,
ta oso bide zabalez.
Giza bizia gauz sakratu da,
nere irtzi apalez.
Baiña batzuek jokatzen dute,
bere jabe balira lez.

II

Gure kale kamiño ertzak,
biurtu dira iltoki.
Zenbait despatxu ere ortako,
gertatu dira egoki.
Eriotzaren sega zorrotzak,
nun nai babes ta beroki.
Eskubiderik funtseskoena,
zapaldutzen da gogorki.

III

Gizona errex eroritzen da,
egoerik gaintzenean.
Gauz ori garbi ikusitzen da,
gorrotoz gabiltzenean.
Orra burura zer datorkidan,
bertsoz ari naizenean.
Zenbat eriotz ez da gertatzen,
askatasun izenean.

IV

Demokrazia edo ordena,
banderaz ditugularik.
Azpalditxoan erio beltzak,
ez dauka gudan mugarik.
Askatasuna billa naiean,
ezin amaitu gudarik.
Onek ez dakar lotura baizik,
ortan ez dago dudarik.

V

Erio bidez nola gentzake,
inoiz pakerik topatu.
Gure artean zori txarrean,
orixe zaigu kokatu.
Pakezko gerra gogor batera,
bearko dugu prestatu,
Gizona ez da bizian jabe,
bear da errespetatu.

VI

Bada gizona pentsatutzeko,
gai dela agertu ordu.
Basa piztien maillara beti,
ezin gindezke gogortu.
Gizakiaren aunditasunez,
mundura bagera sortu.
Gure Jainkoak kendu artean,
gizonak bizia zor du.

VII

Giza bizian auditasunak,
ez du bestegaz kiderik.
Ezin diteke beraz zapaldu,
bakoitzak duen iderik.
Gizona baita berez librea,
ezer bada ta librerik.
Nolatan artu batek bestea,
iltzeko eskubiderik.

VIII

Abereendik bereixten gera,
entendimentuan bidez.
Zenbait joera ikusiz gero,
naiz ori sinisterik ez.
Indarkeria nagusitzen da,
arrazoizko diren gaiez.
Nunbait indarrak arrazoi dena,
dula erakutsi naiez.

IX

Gizonak ez du ez oraingoa,
bere zapalkuntz aidea.
Aspaldi batez Kaine il zun,
Abel bere senidea.
Kristo guziok gurutzeratu,
otsanen adiskidea.
Indarran baitan jartzen bai dugu,
gure arrazoi bidea.

X

Ez ote dugu menderatuko,
inguruko tiro otsik,
Demokraziaz beingoz arturik,
asmo zuzen ta zorrotzik?
Oju larri bat dagiet denei,
baldin badugu biotzik,
Arren ta arren ilketaz aski,
EZ GEIAGO ERIOTZIK.

XANTI ZABALA

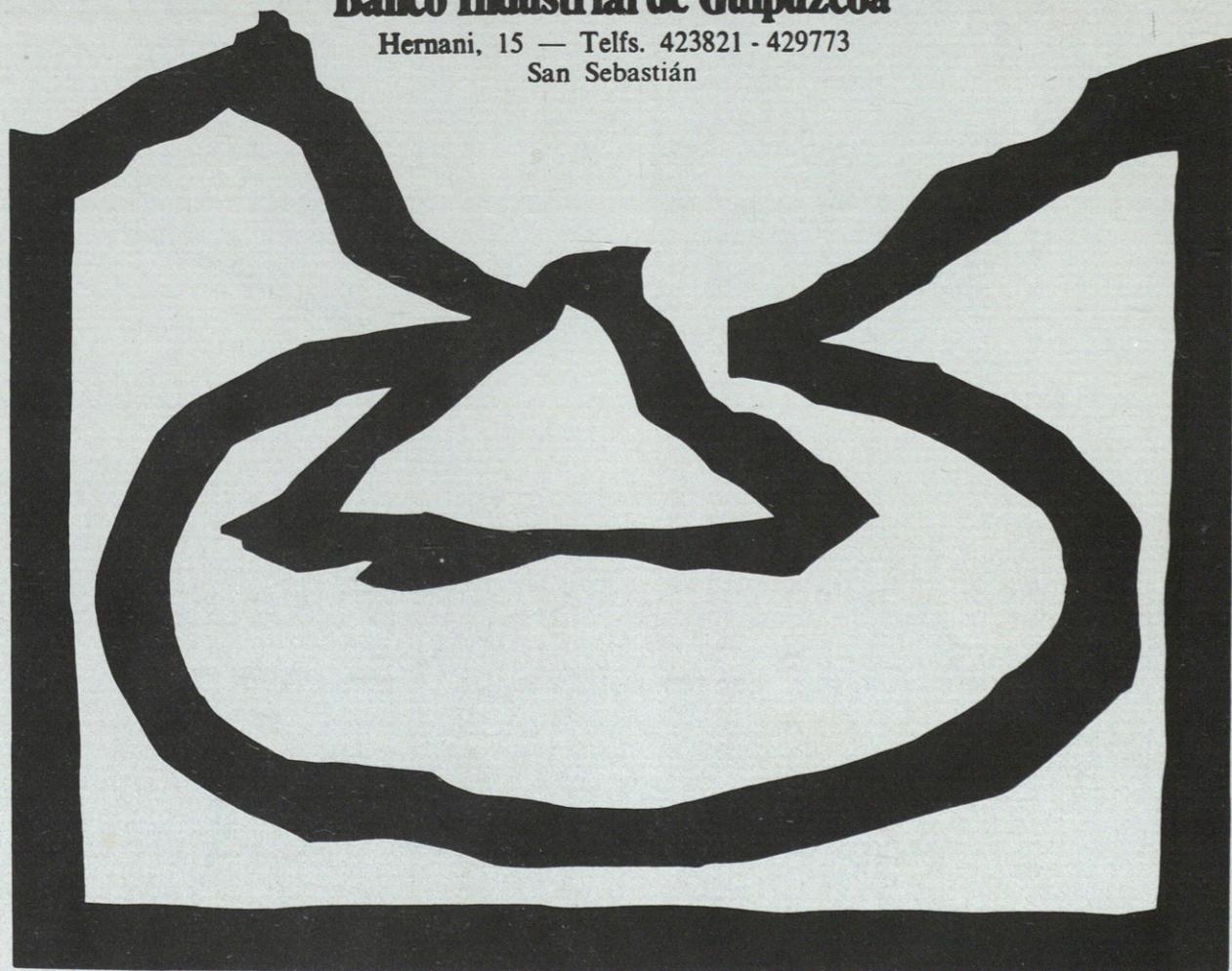
**Un Banco para las
empresas de la región**

**Bertako
baltzuentzako Bankoa**

Bankoa

Banco Industrial de Guipúzcoa

**Hernani, 15 — Telfs. 423821 - 429773
San Sebastián**

HIZTEGIA

100.000 adiera baditu. EUSKALTZANDIAK emandako legeen arabera moldatua da.

Euskara batu eta modernoan egina. Euskarari, kultur hizkuntza normaldua bilakatzeko, autorea irtenbide konkretoak bilatzen saiatu da, gaurko idazleen praxia eta Euskaltzaindiaren errepideak kontutan hartuz.

ediciones vascas **EV** argitaletxea